

Breve fra Docent F. P. J. Dahl fra Christiania 1816.

Ved F. C. B. Dahl.

De Bidrag til en Skildring af min Faders, Frederik Peter Jacob Dahls Liv, som jeg har ført frem indtil hans Kaldelse til Docentpladsen i Philosophie ved Christianias Universitet, ere optagne i Tidsskrift „Vor Ungdom“ (Aargang 1898 og 1902). I dem findes de Breve gjengivne, i hvilke Statsraad N. Treschow († 22-9-1833) og Professor ved Christianias Universitet G. Sverdrup († 8-12-1850) indtrængende opfordrede Dahl, som de fra deres tidligere Lærervirksomhed ved Københavns Universitet nøie kjendte, til at søge det nævnte Embede. Den 10de August 1815 efterkom Dahl disse Opfordringer med sit Ja, idet han dog, væsentligt af Helbredshensyn, fastholdt, at han kun som constitueret ønskede at modtage Embedet. Sygdom i næsten hele Efteraaet 1815 nødte ham til at opsætte Afreisen til Christiania. Først 9de December kunde han tiltræde Reisen, den af Hensyn til hans Helbred valgte Landreise gjennem Sverige og Norge. Den 21de December fik han paa Egeberg nær ved Christiania den første Velkomsthilsen af sine norske Venner J. G. Døderlein og Hustru (J. G. D. senere, fra 1824, Stadsphysicus i Christiania, † 4-1-1867), der havde taget ham i Møde for at ledsage ham til hans nye Hjem. Et Par Uger efter afsendte han det første af nedenstaaende Fællesbreve.

Jeg tilføjer i disse indledende Notitser, at min Fader efter c. 2 Aars i alle personlige Forhold lykkelige og paaskjønnelesrige Embedsliv nødtes af Helbredshensyn til at opsigte sin Stilling i Christiania. Efter Hjemreisen (3die til 7de October 1817) bedredes hans Helbred i det for ham gunstigere hjemlige Klima, saa at han 3 Nov. 1818 saae sig i Stand til at tiltræde et Overlærerembede ved Frederiksborg lærde Skole. I dette virkede han indtil 1840, da han paa Grund af Øiensygdом søgte og fik sin Afsked. Han flyttede kort efter til København, hvor han, under skiftende Helbred, virkede i forskjellige literære Retninger, hædret i 1854 med Professortitlen. Han døde 16 Januar 1864. Om min Faders øvrige personlige Forhold og om hans literære Virksomhed henviser jeg til Erslews Forfatterlexikon, Brickas biographiske Lexikon og mine ovennævnte „Bidrag til en Skildring af F. P. J. Dahls Liv“.

Christiania d. 6te Januar 1816.

Elskede Venner og Veninder i Danmark!

Mit forrige lange Brev bragte Eder Efterretning om, hvorledes jeg kom herop. Dette skal fortælle Eder, hvorledes jeg er her. Endnu er Reisen i Blodet hos mig; tilgiver derfor den Uorden og Ligefremhed, der formodentlig vil herske i dette Brev ligesom i det forrige.

Christiania er en Bye, hvorom — jeg endnu veed meget lidet at sige, og dette Lidet dreier sig endda størstedelen om mig. Endnu har jeg ikke seet Omegnen; endnu kiender jeg ei Byens hele Omfang, eller Gaderne, — dog hvad disse sidste

angaaer, da har jeg mærket, at de, der have boet her længst, kiende mindst til samme, i det mindste til deres Navne; thi disse bruger man aldrig; kun 3—4 i den hele Bye er det, man benævner; de øvrige Navne kiende ei engang de Folk, der boe i dem. At spørge efter Huusnummerne vilde endog vække Latter; kun enkelte Steder sees de paaskrevne, og det saa smaat, at Ingen kan læse Tallene. Aarsagen er, at Byen ikke er stor; den har efter sidste Folketælling (1815) i Alt 10,800 Siele; de Fleste af disse kiende noget til hinandens Udvortes og Bopæl; denne beskrives derfor efter Eierens Navn og Naboskab eller Gienboskab med Denne eller Hiin. Saaledes boer jeg hos en Madam Schow ligeoverfor Procurator Saxild, og skraaes overfor Klokker Comisch; — at det er i Dronningens Gade, første Port paa høire Haand fra Prindsensgade, første Sal, vilde, uagtet Vidtløftigheden, være en maadelig Veiledning for det Postbud, ved hvem jeg skal modtage Eders kiære Breve. (I alt Fald adresseres disse bedst til Dr. J. G. Døderlein; thi ham kiende Alle her). Her indflyttede jeg den 31te December — efterat jeg de foregaaende Dage havde bragt lidt Orden i mine Sager, faaet mine Boghylder sammenslagne og opsatte, og mine øvrige Meubler opstillede paa de Been, som Boghandler Brummers Ligegyldighed ved mit Tøis Sendelse ombord, eller Skipperens Skiødesløshed ved at nedpakke det, havde levnet. Kun faa Ting kunde jeg bruge i den Stand de vare i, og mine Udgivter til Snedker, Smed og Maler ere allerede betydelige, og endnu er kun det nødvendigste og mindste gjort. Imidlertid maa jeg være glad ved at have faaet Alt herop, og see mig omgivet *hiemme* af de samme Gienstande, som jeg i saa mange Aar var vant til i mit Fædreneland, og hvorved saa mange inderlig kiere Erindringer ere fastknyttede.

Jeg beboer 2 Værelser, temmelig store, taalelig smukke. Opgangen er en heel maadelig Trappe, der leder til en Forstue; fra denne gaaer man ind i det forreste af mine Værelser, hvis Vægge bestaae af horizontalt lagte Bielker, uden Beklædning, — malede, — men til Ulykke, guule. Derfra træder man ind i Salen, min Dagligstue eller Studerekammer, hvis Vægge ere be-

trukne med blegrødt Papiir; — Loftet hvidt malet saavelsom Bielkerne, til hvilke jeg kan naae med Fingerspidserne uden at have nødvendig at hæve mig paa Fodspidserne. Dog troer jeg, at det Menneske skulde være usædvanlig høit, der maatte bukke sig for at komme frem, — i det mindste skulde han kun enkelte Steder støde an. Jeg nødsages nemlig til at bemærke, at der langtfra ikke allevegne er lige langt fra Gulvet til Loftet, uden at jeg endnu har kunnet komme efter, hvilket af begge der egentlig har Skylden, eller om de maaskee deele den. Somme Steder kunde nemlig mine Boghylder staae, af hvilke jeg ved Prøver andresteder havde frygtet at maatte skiære 4 Tommer; — men deraf har jeg da den Nytte, at de virkelig passe bedst hvor de staae. — Og overhovedet har jeg, uagtet det Anførte, uagtet jeg uden mine Brillers Hielp kunde opdage at Loftet var beklædt med hvidt Skrivepapiir, der siden er malet, og uagtet saa meget andet, — saa beqvemt indrettet mig og kan saa godt orientere mig i mine Omgivelser, at jeg meget nødvendig vilde flytte, saameget mere, som jeg boer yderst billigt; thi min Huusleye er kun 400 Rigsdaler Courant om Maaneden, eller 800 Rigsbankdaler N. V. om Aaret. — Billigt? — Ja meget billigt; thi her ere Familier der for 3—5 Værelser med Kiøkken maa give 3000 Rigsbankdaler N. V. om Aaret. Tillige skal det være en meget brav Kone der eier Gaarden.

See det er nu omtrent Udseendet af alt i mine Værelser, — naar man dertil lægger mig selv, som ikke har nogen fast Plads. — Saa vil jeg da ogsaa nu forlade min Bolig og see mig lidt om i Byen. Og hvor skal jeg bringe mine Venner hen førend i Storthinget, der i saa lang Tid har været samlet for at afgjøre de vanskelige Spørgsmaal om de vigtige Befordringsmidler til Norges Held? — Det var kun Lidet vi — jeg i det mindste — vidste i Danmark om denne Storthings-Forsamlings Dvælen ved Smaating. Neppe var jeg kommen paa norsk Grund, førend jeg hørte Klager derover og Exempler nok derpaa. I Begyndelsen vare mange Formaliteter at bestemme; det tog saamegen Tid bort. Tidlig begyndte de afvexlende Talere med Personalialia, der, bittere i høieste Grad, vel ofte uden Grund hindrede de stridige

Meninger fra en Ening. Et lille Exempel: Præsten Bonnevie fra Kongsberg reiste sig engang, efterat en anden Repræsentant havde endt sin Tale og begyndte saaledes: „Dersom Uforskam-
 menhed, Uvidenhed og Spidsfindighed udgjorde en Repræsentants
 Egenskaber, da erklærer jeg, at Hr. N. N. er den første Repræ-
 sentant — jeg siger ikke blot iblandt det norske Folk, men iblandt
 alle Nationer i Verden.“ — Præsident Christie reiste sig og er-
 indrede Bonnevie om mere passende Udtryk, men fik det Svar:
 „Siden De ei allerede gjorde denne Anmærkning ved Hr. N. N.s
 Tale, saa *skal* De nu lade mig faae udtalt,“ — continueredes
 derpaa paa den begyndte Maade. Og dette er kun lidet. Mellem
 Christie, Falsen, Aal, Tank og Flere have været de heftigste
 Kiævlerier; og ikke nok at det skeer mundtlig og inden Stor-
 thingets Vægge; i Selskaberne, mellem Viinglassene, fortsættes
 Stridighederne, i eller uden Contraparternes Nærværelse, — ende-
 lig benyttes Trykkefriheden til idelige Flyveblade, — næsten den
 eneste norske Litteratur endnu, paa faa Ting nær, — der inde-
 holde Forslag om alle mulige Ting, Giendrivelse fra Andre for-
 skiælligt menende, — begge Dele ofte lige umodne og umulige
 at realisere. I Aviserne føres ogsaa idelige smaa Pennekrige, —
 der ofte ere latterlige nok —, saavel om Statssager som om
 private Ting. — Af de offentlige Forhandlinger have de fleste
 Gienstande været for i Storthinget. Samlingstiden er bleven
 flere Gange prolongeret, efter Ansøgning til Kronprindsen, som
 man meget roser. Ved en saadan Ansøgning betiente da ogsaa
 engang Deputationens Ordfører Aal sig af den Sætning, at ligesom
 hele Menneskeheden havde sin Barndom, Ungdom o. s. v., saa
 havde ogsaa enkelte Nationer; — saaledes var da og Tilfældet nu
 med Norge; paa Grund deraf bad han om Forlængelse; thi snart
 skulde man være ude af Barndomsalderen. — Denne Forestilling,
 der dog var lidt bedre end den her staaer, bragte naturligviis
 Mange i Vrede over saadanne upassende Talemaader. — Endnu
 er ingen vigtig Ting afgjort, men de *fleste* have været for. Der
 vare Ferier i Storthinget fra den 22 Decbr. (een Dag maaskee
 mere eller mindre); den fjerde Januar har man igien begyndt at
 samles, og der skal nu søges om nye Udsættelse til Februars

Udgang. Imidlertid skal nu drives paa af alle Kræfter. Jeg veed endnu kun lidet at kunne fortælle derom i Sammenhæng. Pengevæsenet har især været en Gienstand for mundtlige og skriftlige Debatter. Kun faa af disse Piecer indeholde noget taaleligt, forresten kan det stundum være ligegyldigt, hvilket man læser først, Forfatternes Afhandlinger, eller Critikerne derover, eller de Fornærmedes Anticritiker. — Kun Eet vil jeg her anføre: Rigsforsamlingen i Eidsvold d. 19de Mai 1814 havde garanteret de circulerende Rigsbanksedler til en Cours af 375 imod 200, det vil sige: 1 Rbdl. i Sedler mod $\frac{4}{15}$ Species; den samtlige Seddelmasse antoges og antages = 24,600,000 Rbd., altsaa efter Garantien = 6,560,000 Specier. Istedetfor at en Rigsbankdaler skulde gælde, hvad den forestiller, $\frac{1}{2}$ Specie, nedsattes den næsten ved Garantien til $\frac{4}{15}$. — Nu har man siden stridt uendelig meget for og imod Garantien Overholdelse; nogle vilde at den skal overholdes; Andre, hvoriblandt Tank, vilde have den forkastet, fordi hiin Forsamling ei havde Beføielse til at garantere; fordi det er ganske umuligt at indløse Sedlerne efter hiint Forhold, o. s. v. o. s. v. Jeg talte meget med Tank derom. — Endelig har Lagthinget antaget, at Garantien ei ska overholdes; — deraf Pengenes Synken i den uhyre Grad i de senere Dage. Mange havde opdyngtet Sedler i Haabet om at faae dem realiserede i Sølv efter det garanterede Forhold; nu kunde de ei hastig nok blive af med dem. I de første Dage efter at jeg kom til Christiania, søgte man 1 ₤ Sterling indtil for 400 Rdl. Courant; ved Tidendens Ankomst til Bergen, gav man 500 rd. Courant for 1 ₤ Sterling. — Nu strides der da om Maaden at indløse Sedlerne; — derom er endnu intet afgjort. — Af de anførte 24,000,000 Rbd., der udgiøre Seddelmassen i Norge, vare 7,000,000 Rbd. i Omløb inden Rigernes Adskillelse Januar 1814, de øvrige 17,000,000 har Prinds Christian slaaet [o: udstedt], saavidt jeg veed, ikke anderledes funderede, end ved hiin Eidsvoldske Rigsforsamlings Garantie; men at de bedste Løvter ei kunde hielpe, naar Grunden ei var fastere, har man nu seet. — (Dog hvis jeg ikke erindrer feil, vare de første 3,000,000 Rd. han lod slaae, nogenledes funderede). — Ved en

anden Leilighed, naar jeg er bedre underrettet, skal jeg fortælle om andre Gienstande.

Den 8de Januar. Hvad jeg kan fortælle om Byen denne-gang er kun lidet. Den er meget slet bygget, hvad Husene an-gaaer; forresten ere Gaderne lige og brede, og overskiære hin-anden for det meeste i rette Vinkler. De fleste Steder, hvor 2 Tværgader saaledes skiære hinanden, er et firekantet Bassin, omgivet af Træværk, hvori Vandet springer ud af et Jernrør; dette Springvand, der ogsaa er indledt i mange Huse, har man overalt i Byen; det ledes oppe fra Aggerselven eller Mariedals-vandet, der ligger meget høiere end Byen. Det er en særdeles stor Behagelighed, saaledes paa hvert Gadehjørne eller i egen Gaard, at have disse Springbrønde, der indeholde fortræffeligt Vand. — I den Gaard, hvor jeg boer, springer Vandet udenfor mine Vinduer. Husene ere for det meeste slet byggede, især hænger man endnu ved den gamle Bygningsmaade med Svaler, der stundum løbe rundt om Gaarden indvendig; ofte giøre de Communicationen mellem Værelserne heel ubeqvem, og kunne vanskelig holdes tørre eller rene for Snee og Regn. Kun meget faa Gaarde ere smukke, de fleste ere af 2 Etager. Her ere kun 3 Gaarde, der have 3 Stokværk. — Den ene af disse er meget stor og tilhører en Capitaine Mariboe, der af een Etage i samme har i Leie accorderet sig 200 R Sterling, c : i det mindste 80,000 Rdl. Courant. — Næsten alle Gaarde af 2 Etager ere saa for-keert byggede, at Eierne ei kunne behielp sig med een Etage alene, men gierne have deres Stadsværelse ovenpaa; deraf saa knap Tid paa Værelser. — En Mand her, der forhen gav 6000 Rdl. Courant aarlig, fik ved sidste Flyttetid at vide af Huuseieren, at han herefter af samme Leilighed skulde betale 28,000 Rdl., hvis han vilde beholde den. — At jeg saa idelig nævner Rigs-daler Courant og ei Rigsbankdaler, kommer af, at man overalt i Norge, endnu regner eller nævner Summer efter Courant. — Man taler ikke her om Lispund eller R ; — siger man et Pund, da forstaaes derved et Bismerpund, det er 12 Skaalpund, en Mark er = $\frac{1}{2}$ Skaalpund. Paa nogle Ting kan jeg nævne Eder Prisen; de ere blandt de taaleligste Artikler: 1 Pund (c : 12

Skaalpund) Smør koster 23 Rbd. 4 rb $\frac{1}{2}$; — 1 Æ Lys 32 rbd. 4 $\frac{1}{2}$, en Flaske ordinair Rødviin 15 rb $\frac{1}{2}$; — 1 Pot Fløde 2 rbd.; et Skaalpund (= 2 Mark) hvidt Sukker 6 rbd., o. s. v. Dette er altsammen billigt. Men Brænde er en uhyre dyr Artikel; man betaler 250 rd. Courant for en Favn Birkebrænde; deraf regnes 3 Favne at svare til 1 Favn Bøgebrænde; hvad man saaledes i Kiøbenhavn kan have for omtrent 200 rd. Courant, maa man her betale 750 for. I Friderichshald hørte jeg derfor, at der var Kiøbmænd, der speculeerte paa at føre Tømmer ned til Danmark og bringe simpelt Brænde herop derfor; og det skulde svare Regning. — En Karl, som skal pudse mine Støvler og bringe mig Mad, koster mig maanedlig 10 Rigsbankdaler. — Saa-meget denne Gang om Tingenes Priser.

Nu et Par Ord til mine huuslige Veninder om Husenes indvendige Bestyrelse og Selskaberne her; — de ville finde, at jeg ret har anstrænget min Opmærksomhed og Hukommelse for at kunne fortælle lidet om samme. Man bruger mange Tienestefolk her, især hvor Familien er meget stor. Meublerne ere enten indenbyes, og da simple, — af Birk eller Or (Politur forstaaer man ei at sætte rigtig paa) eller fremmede 1) fra Engelland, 2) fra Kiøbenhavn, hvorfra Riigmændene hente hele Ameublementer, — de ere da gjerne af Mahogny — Pianoforter have Enkelte, — fra Engelland, til svære Priser, — f. Ex. 85 Æ Sterling, men de stemme sielden, da her ere saa faa Claveerspillere, nogle af disse Instrumenter ere fortræffelige. — Man er meget begierlig efter at vide Moderne i Kiøbenhavn, og ikke lidet forundrede det Endeel, at jeg ei kunde beskrive Udseendet af den Brudekiøle, jeg havde bragt Frøken Tank. — Til daglig Brug spiser man gjerne en Ret „Skeemad“, og en ditto Eftermad; men i Selskaber spises aldrig Søbemad. De Selskaber, jeg hidindtil har været i, kunde inddeles i 3 Slags: 1) venskabelige, 2) fornemme, 3) kiødædende og viindrikkende, det vil sige, som især gaae ud paa disse 2 Articler. I alle samles man gjerne til Middagen Kl. 3, — i de første underholder man sig med hinanden, i de 2 andre seer man paa hinanden, tier eller snakker og længes efter Bordet. — Derpaa tager man gjerne Damer, for dog mellem Retterne at

faae talt lidt med den skønne halve Deel af Selskabet, i de fornemme lidet og noget genert, i de venskabelige behageligen, i de drikkende naragtigt og frit, — stundum — for Fremmede at dømme, — mindre passende eller behageligt. — I Selskaberne Nr. 2 ere Samtalerne gierne kun med Sidemænd, i Nr. 3 støiende fra den ene Bordende til den anden; — „Maae jeg drikke et Glas med Dem?“ raabe Cavalierer og Damer til hinanden, og der sees temmelig paa at begge de Raabende drikke ligemeget. Sange af Enkelte eller i Chor, ledsagede af mægtige Hurraraab, gienlyde af og til i Salen, stundum afbrudte for et Øieblik ved Indfald af En eller Anden. Man drikker gierne i de 2 sidste Slags Selskaber rød Viin og Madera. — I de førstnævnte Selskaber gaaer alt vakkere, jevnere, mindre støiende af — som i Danmark; men allevegne, mindre i de fornemme, hersker Udtrykket af Munterhed. — Efter Bordet drikkes Kaffe, der gierne indbringes til Mændene i det andet Værelse, hvori de Fleste gaae ind for at udbrede store Skyer af Tobaksrøg (— ei i de fornemme Selskaber), medens Damerne i enkelte Klynger underholde sig med hinanden; i det andet Værelse føres megen Tale om Pengevæsenet, Daddel over Storthinget, eller andre politiske Discourser. Længe holder man nu dette ikke ud, saa kommer Theen, der ikke endnu samler Selskabet. Dette skeer da ved Spillebordene, altsaa i enkelte Klynger, hvor man gierne fortærer Tiden ved Boston, hvori i det mindste af En eller Anden tabes 100 Rigsbankdaler, — eller Hazardspil, hvor der ei er Maal for Vinding og Tab; de sidste spilles dog gierne først ud ad Natten og, jeg troer, ikke i de fornemme Selskaber. -- Ved Aftenens Begyndelse indbringes den hos os saakaldte Vesper-Kost, eller som den her hedder, Eftansvælg, ɔ: Aftensmad; — siden gierne kold Mad, hvor man sætter sig om et mindre Bord, der ei paa eengang kan rumme Alle; man forlader da efterhaanden sine Pladser, der igien besættes af Andre. — Medens Aftensmaaltidet varer, indbringes ogsaa stundum Chocolate, der er en yndet Drik. — I denne Juletid kan da vel ogsaa undertiden af Damerne foranstalles Julelege, — hvori jeg dog ei har taget Deel. Stundum musiceres der ogsaa, især i de fornemme Selskaber, hvor der

føles mere Trang til et Surrogat for Samtalen, der her er sparsommere; Dands holder man ogsaa af, og i den deeltage stundum Mænd paa 60 Aar, — naar de ei ere beskieftigede ved Spillebordene. — Det er nu hvad jeg omtrent kan sige om Selskabeligheden; — at komme sammen i al Simpeltid om Aftenen, forelæse, musicere, o. s. v. er ikke Brug. — Hvad nu Tonen i Byen i det Hele angaaer, da er den temmelig „kleinstädtisch“. — De fleste kiende hinandens huuslige Indretninger og Kredsen med hvem disse omgaaes; Misundelse blandes stundum deri, og Byen mangler ikke sin Chronique scandaleuse, — dog det er jo saa allevegne. — Man forsikkrede mig, at over 6000 Indvaanere af Christiania vidste at jeg var i Vente derop, — og Dagen efter min Ankomst til Byen kiendte man mig paa Gaden af min Krimskinds Hue, som jeg kiøbte til Reisen i Kiøbenhavn, og hvorom her endog er anstillet Væddemaal, at den er den smukkeste i hele Byen. Overhovedet beundrer man meget alt hvad der forfærdiges i Kiøbenhavn. Uvillie mod Danske har jeg ei endnu hørt yttret i Selskaber, men vel læst i de udkomne Piecer; ogsaa er jeg personlig bleven meget vel modtaget her. Mod de Svenske hører man undertiden Kraftudtryk. — Engelland er forresten Idealet; — en Reise til London er en stor Lykke og uddanner ret den, i hvis Lod det faldt at kunne foretage samme. Kronprindsen roses meget for sin Blidhed og Gavmildhed mod Enkelte og mod det Offentlige. — Statholderen v. Essen, der er født i Pommern, nævnes eenstemmigen som den bedste, Sverrig kunde sende. Alle rose Førelsen af hans Embede.

Mine lærde Venner ønske vel at vide lidet om Universitetet. Tæt udenfor Byen ved Gaarden Tøyen er anlagt en botanisk Hauge, der er i god Gang, og som kyndige Folk sige, efter Anlægget at skulle blive den anden i Europa. Den botaniske Professor Christen Schmidt har giennemvandret Norge, Skotland, Engelland, nylig været paa de canariske Øer, skal nu være i Engelland, og ved Foraaret komme hjem. Et Anatomikammer er her ogsaa. — En lille Regents er ogsaa kommen i Stand, 18 Studenter have her frie Bolig, Lys og Brænde, og skulle være meget vel logerede. — Endeel Værelser i en Gaard tæt ved Kirken

ere leiede, 4 deraf ere Auditorier, nogle benyttes til Bibliotheket; af dette er kun endeel, — henved 6000 Volumina, opstillede, de øvrige ligge paa Fæstningen; tilbørligt Locale mangler. — Hvis jeg ikke feiler, sagde Treschow mig, at Statens Kasse i Aar bidrager 35 000 Specier til Universitetet foruden dets egne Midler; endda skulde mere til, dersom de vacante juridiske Pladser blive besatte, o. s. v. Universitetslærernes Gage regnes ei længer i Korn; da det stod noget lavt, indgik de med Ansøgning om en anden Gageringsmaade; man beregnede nu de fastsatte Tønder Byg i gode Penge, førend Krigen, lagde dertil 60 Procent af det Hele, — til at bestride Huusleie, — og saaledes udkom den nye Gageberegning i rede Sølv, 3: maanedlig sættes en Cours, der vel ikke holder Skridt med den virkelige, men dog skal nærme sig den, — (jeg veed endnu ei efter hvad Regel); saaledes var 1 Rbd. rede Sølv forrige Aars October Qvartal = $4\frac{2}{3}$ Rbd. N. V., hvis jeg ei feiler; for Januar d. A. siges den at skulle være = 5 Rbd. N. V.

Den 9de Jan. I Junii Maaned holdes Examen Artium; man følger omtrent den danske Indretning, da ingen nye Fundats er kommen i Stand. Aaret deles i 2 Cursus: 1) Midten af August—Midten af December og 2) Midten af Januar—Juni. De Studerende kunne til anden Examen, der kaldes den philosophiske, og ikke er indeelt i 2 Dele, angive alle eller enkelte Discipliner, paa eengang, — eller kun een ad Gangen, hvis dette falder dem beqvemtest; ingen Tid er fastsat, til hvilken de skulle være færdige med Alt til denne Examen henhørende. Man mangler Theologer til at besætte de mange ledigværende Præstekald med; i Nordlandene have nogle i 3 Aar været ubesatte. For at Staten ikke skal komme i denne Mangel paa Jurister og Medicinere eller Chirurger, har man været nødsaget til en egen Indretning. Hvo der vil opoffre sig til eet af disse Fag (Medicin og Chirurgi ere her ei saa adskilte som i Danmark) uden at have studeret, 3: gaaet i latinske Skoler, — skulle ved en Præliminair Examen underkaste sig Prøve i lidt Logik, Grammatik, Udarbeidelse i Modersmaalet, Regning, og Medicinerne eller Chirurgerne i Botanikens Elementer. 18 ere saaledes optagne ved Universitetet,

uden at være egentlige academiske Borgere. — Af Udkast til en Fundats for Universitetet ere 2 indgivne til Storthinget, eet af Collegium academicum, eet af Statsraad Treschow; — efter Sigende skal hiint ville gjøre Universitetet alt for uafhængigt, dette for afhængigt af Regieringen. Det første har meest behaget den nedsatte Committee af Storthinget; med endeel, som man siger gode Forandringer har man indleveret det til Afgiørelse, — hvis Storthinget ellers denne Gang faaer Tid til at befatte sig med denne Sag.

Endelig haaber jeg, at alle mine Venner ogsaa ville vide lidt om mig selv. — Dagen efter min Ankomst var jeg hos Statsraad Treschow; det var Aften; Tieneren kaldte ham ud i Forværelset, hvor han nu først i meget nær Afstand kiendte mig og yttrede nu Studsen og Glæde i det Udraab: Naa det var da det kiereste Syn, der kunde møde mig nu! — Forresten blev jeg modtaget af ham og Familien som i gamle Dage, og uden at jeg følte nogen Forandring i hans Ligefremhed mod mig. Og hidindtil har han viist megen Interesse for min Sag; den 2den Januar forestillede han mig for Statholderen v. Essen, hvor jeg blev vel modtagen. — Hvad den Pengesum angik, som jeg havde laant af Regieringen, da raadede han mig til at søge om min Gage fra 1ste Septbr. forrige Aar, da jeg havde lovet at komme herop. Det var da i det mindste til at betale noget med. Tillige spurgte han mig, om jeg vilde indstilles som Lector eller som constitueret Docent i Philosophien, da det alene beroede paa mig; jeg valgte det sidste, baade fordi jeg havde modtaget Tilbudet paa denne Maade, og fordi jeg haaber derved at have meest Frihed i Fremtiden. — Den 5te blev min Ansøgning om Gagen fra 1ste Septbr. forelagt i Statsraadet; og samme Dags Middag, da jeg var i Selskab hos Treschow, underrettede han mig om, at jeg var ansat, og at min Ansøgning om Gage var bevilget, uden at den havde nødig at gaae til Stockholm. Næste Dag bragte Departementets Bud mig følgende Brev, som jeg her vil afskrive:

Fra Regjeringens første Departement for Kirkesagerne og Undervisningsvæsenet.

Efter højeste Befaling constitueres De herved til indtil videre at fungere som Docent i Philosophien ved det herværende Universitet, hvorom det academiske Collegium i Dag er tilskreven.

Deres aarlige Gage i fornævnte Egenskab anregnes fra den 1ste Septbr. f. A. med 250 Tdr. Byg eller efter den senere bestemte og fra 1ste Octbr. gjældende Lønningsmaade 1368 Rd. rede Sølv, ligesom og de ved Deres Reise og Fløtning hertil foranledigede Omkostninger blive Dem godtgjorte paa nærmere Opgivende.

Christiania den 6te Januar 1816.

Treschow.

P. Vogt.

Saaledes er da min Stilling her bestemt. — I denne Maaned skal jeg begynde at læse, og det ikke mindre end 3 Forelæsninger, der ville medtage 2 Timer daglig, nemlig over Logiken, over Indledningen til Philosophien, og endelig et kort Foredrag over Logiken for dem, der tage Præliminair Examen. Jeg faaer derfor nok at bestride, om jeg kun kan, og min Helbred ei vil lægge alt for mange Hindringer i Veien. Hidindtil har den i det Hele kun været maadelig. — Jeg har ikke kunnet faae andre Timer end om Morgenens fra 9—10, og Aftenen fra 6—7; alle andre Timer ere optagne. Timerne for dem, der agte at tage Præliminair Examen har jeg endnu ei kunnet bestemme. Og nu er saa mange Dage alt gangne hen, inden jeg fik et Bord at sidde ved, eller en Hylde at sætte mine Bøger paa, — og udpakke mine Papirer. Jeg maa derfor benytte denne Tid til at fortælle Eder, hvad jeg kan; længere hen vil nok kun enkelte Leiligheder unde mig den fornødne Tid. Maatte jeg nu kun brav ofte blive glædet ved Efterretninger fra Eder Alle! — Fordybet i Papirer sad jeg om Aftenen d. 6te, — da der bringes mig et Brev — det første fra Danmark, det var fra Præsten Salicath; — kan jeg skildre den Glæde, det forskaffede mig! — Og jeg trænger sandelig ogsaa til den. Endnu er jeg, der saa barnlig hang ved Eder, ikke vant til Tanken — maaskee aldrig at skulle see Eder igjen; endnu er jeg ikke saa begravet i mine Bøger og Papirer, at jeg jo alt for meget føler Trang ogsaa til den aandelige Næring, jeg fandt hos Eder. — Dog saa vant bliver

jeg aldrig til hiin, — aldrig saa begravet i disse, at jeg jo stedse nok vil føle, Hvad jeg har løsrevet mig fra. — Derfor — — skriver flittig til mig, og lader mig deeltage i Eders Glæder; — thi Sorger skulle mine Ønsker ville fjerne fra Eder.

Men hvad Tid bliver der da til at anvende i Christianias dramatiske Selskab, eller dens Musicalske Lycæum? — I det første var jeg ikke gaaet ind alligevel; thi man maa i det mindste *love* at spille i Stykkerne, — eller ogsaa være i Orchesteret, og der nyder man dog mellem Acterne ei den Roelighed, jeg behøver for ganske at være ved Konsten; Samtalerne, Larmen af de Ud- og Indgaaende, kaster sig mellem Tonerne og Øret paa en ligesaa piinlig Maade, som det vilde være, naar man idelig svingede tændte Brande, afvejlende med store Fiærvinger, mellem Betragteren og det Malerie, hvori han forfølger ethvert Træk, — og hvor dyrt vil jeg ei kiøbe den Fornøielse at see et Stykke den Aften, jeg ellers kan tilbringe hos en kiær Ven. I Lycæet frygter jeg for at gaae ind; thi man giver ingen ordentlige Concerter; engang imellem, — jeg troer hver Maaned — giver man et Syngestykke, og foruden det kun en Symphonie eller Concert for Violin eller Fløite; og de idelige Prøver til Syngestykkerne ville medtage for megen Tid, — og at blive fri for at deeltage i disse, kunde jeg jo ikke forlange. — Altsaa — for dog ei at leve uden Musik — bliver det bedst at oprette et lidet privat Selskab, hvor man kan indrette sig efter egen Tid og Beqvemmelighed; — det har jeg ogsaa i Sinde.

Den 10de Januar. Forresten ere her mange, der udmærke sig som Skuespillere og Skuespillerinder; nogle skulle staae ved Siden af de bedste kiøbenhavnske. Den bedste Instrumentist, William Thrane, der var en udmærket Violinspiller og Anfører, er reist til Nordamerika. Nu er Høiesteretsadvocat, Cancellieraad Morgenstjerne første Violin og Anfører for Orchestret. Han og David Thrane, der skal blæse Fløite med en udmærket Færdighed, ere nok de eneste, der spille obligat. En Capitain Munch, en vakker Maler og interessant Kunstner overhovedet, blæser Bassethorn, en Madame Clasen skal være en udmærket Sangerinde og endnu bedre behandle Pianofortet. Sielden eller aldrig gives

en Pianoforte-Concert. Publicum vil have Syngestykker, og man troer at maatte rette sig efter denne indkomne Smag. Flere Damer synge godt, faa Mandfolk. Dette er omtrent alt, hvad jeg har hørt om Musikken. Munch har jeg selv hørt hos Treschow; Fru Treschow, der spiller mesterlig Pianoforte, har jeg gjerne accompagneret, naar jeg har været der i Selskab. — En Musiklærer Roverud har skrevet en lille Piece om Musikkens Tilstand i Norge, hvor man just ikke finder Lovtaler over samme eller den herskende Smag, men vel over de musicalske Talenter, Nationen virkelig har, men kun lidet uddanner. Naar jeg bliver bedre bekiendt med alt, hvad her er udkommet siden Norges Adskillelse fra Danmark, skal jeg see til at gjøre et Udvalg af det Bedste og sende til Omgang i Eders Cirkel. Der udkommer nu et Udtog af Love og Forordninger for Norge fra 1ste Januar 1814. Det første Bind vil komme til at indeholde endeel Aktstykker fra denne mærkværdige Tid; Expeditionsscretair i første Departement P. Vogt er Udgiveren. Hvis Nogen af Eder ønsker at subscribere herpaa, skal jeg besørge det, men det haster med Anmeldelsen. En Nytaarsgave for 1816 er udgivet af Stud. juris Schwach; udmærkede Stykker troer jeg ikke der findes deri. Af offentlige periodiske Blade holder jeg den norske Rigstidende; den leverer et meget kort Udtog af udenlandske Sager, — mere af de indenlandske og Storthingets Forhandlinger — foruden Avertissementer. Desuden agter jeg at holde Nationalbladet, udgivet af en Hielm; det er et Slags Oppositionsblad. Overlærer Døderlein er Medudgiver af Rigstidenden, og hos ham venter jeg at faae endeel af de danske Blade at læse. Forresten er det yderst kostbart at lade noget trykke her, og det gaaer meget langsomt med Expeditionen. Man forlanger vel indtil 150 Rigsbankdaler for eet Ark; 70 rbd. foruden Papiret er meget billigt, og kan ikke længer ventes. Godt Papir har man her til Trykningen, og Typerne tildeels meget gode. Nogen rigtig Sands for Boghandelen har man ikke, og til ægte Iver for den har jeg ei endnu mærket; — men det er jo ogsaa kun meget Enkelte, der i Kiøbenhavn have begge Dele. Man har 2 Bogtrykkerier, Lehmans og Grøndals, foruden Vaisenhusets, der nok kun be-

fatter sig med Bibler og Psalmebøger. Om Storthinget faaer afgjort dennegang noget angaaende et indgivet Forslag mod Eftertryk, er uvist. En Cand. Med. Holst, der agter at tage Licentiat-Graden i denne Maaned, maa give 80 Rbd. for Arket af Afhandlingen at trykke; — det hele med Indbindingen kommer paa 1000 Rbd.

Luften heroppe finder jeg renere end i Danmark. Kun Nytaarsdag havde vi en Taage, ligesaa stærk og ubehagelig som jeg nogensinde mindes i Danmark; derpaa fulgte i 2 Dage det hæftigste Tøveir. Vandet stod høit paa Gaderne af den dybe Sne; det traf just, at jeg formedelst Upasselighed ikke var ude, da det var værst. Siden har vi havt reen Frost. Luften er gierne stille og Kulden saaledes ikke saa ubehagelig. Dog har den ei endnu oversteget 15 Grader. Førrige Aar skal den i Byen have været 28° og paa Tøyen tæt udenfor Qvægsølvet være frosset i Thermometret ved en langt større Kuldegrad.

Noget har Byen i disse Dage været beskieftiget med en Maskerade, der holdtes i Moss, d. 3die Januar. En Damekiøle og Turban af blaaf Ripstaf og Flor kostede dertil 3000 Rbd. her i Byen; — men den var ogsaa besaaet med Guldstierner. Strax udkom en satirisk, kun lidet vittig Vise om denne Maskerade, — nogle troe, at Nansen er Forfatter deraf; — her gien-nemgaaes en stor Deel Mænd af dem der ved Storthinget og ellers have nogen Indflydelse, — ifald man skal troe Udlæggerne, — thi ingen er nævnet. Til Prøve kan jeg meddeele et Vers, jeg erindrer deraf, som maa forklares om en høi Geistlig:

See hiin mæskede Krabat
 Stoltelig fremtrine,
 Det er vistnok en Prælat,
 See hans høie Mine;
 Erkebisp han blive bør,
 Thi for ham alt Naadens Dør
 Staaer paa vide Vægge.

Af den Slags ere de øvrige Vers ogsaa, endeel ikke uden megen Ondskab, og nogle Personer er ret malede ad vivum.

Hvad den i Danmark ogsaa bekjendte Sag angaaer, at Christian den 4des Navn blev nedtaget af Kirken og Carl den 13des

sat i Steden, — da blev denne dumme Streg strax offentlig paa-talt og det skarpt. Biskop Bech og Falbe fralagde sig offentlig at have Deeltagelse deri; underhaanden udspreddes det Rygte, at Kirkeværgeren, en Tobaksfabrikeur Winther havde gjort det. Manden er gammel og vilde ei lægge sig ud med nogen. Der-med gik Sagen hen — Navnet blev igien opsat som før. Biskoppen har ellers meget været Gienstand for Angreb. Den Historie, der fortælles, at han engang svarede Kronprindsen paa Spørgsmaalet, om han taledede Fransk: „Ja, un petit peu, Deres Kongelige Høihed! men jeg har glemt det meeste“ — har ogsaa paa Prent været for.

Men man velter sig nu ogsaa ind paa [Folk] uden Grund. Nylig da Examenscharactererne bleve angivne i det hele, hvor mange Laudabilister, o. s. v. der vare, skrev en Student, at det var vel Biskoppen, der ved sin Indflydelse havde hindret, at Navnene paa hver især bleve opregnede, fordi hans egen Søn var bleven rejiceret, o. s. v. — men han maatte ogsaa offentlig gjøre Af-bigt, dog uden at nævne Navnet, hvilket Biskoppen, stormodig, ei vilde vide. Endnu har jeg ei gjort denne Universitetets Pro-cantsler min Opvartning, da han har været bortreist.

Trykkefriheden og Anonymiteten bruges ret til at give sine Tanker eller sin Galde Luft. Neppe havde Sverdrup givet en Stymper Non contemnendus, førend der strax i de offentlige Blade kom en Tale om, hvor ønskeligt det var, at der ved alle Examina vare Assessorer, for at det dog kunde gaae ordentligt til, o. s. v. Han meente, at jeg heller ikke vilde mangle saadan Leilighed til, med eller uden Navn, at komme i de offentlige Blade.

Som Bidrag til min huuslige Forfatning maa jeg endnu til-føje, at jeg spiser hiemme om Middagen og lader Maden hente for 3 Rigsbankdaler daglig. Endvidere, at en Dunk Anchiovis koster 12 Rigsbankdaler, og har været mig vanskelig at faae her, hvor de dog have deres rette Hiem.

Da det maaskee gaaer endeel af Eder, som det gik mig, at nemlig faa kiende i Danmark Indretningen af den norske Re-giering, vil jeg tilføje det fornødne, efter Carl den 13des Kund-gjørelse af 30te November 1814.

Den i Norge nedsatte Regiering er fordeelt mellem Statholderen og Statsraadets øvrige Medlemmer saaledes, at Statholderen har øverst militair Befaling i Riget baade til Lands og Vands; han alene afgjør hvad der angaaer Garnisoner, Tropernes Tieneste, „Hiemforlovelse“ og Sammentrækning, eftersom ham godt synes. For de øvrige Regieringsanliggender er 6 Departementer oprettede, og 1 Statsraad sat til Chef og Referent for hver især. *1ste Departement*: Kirkesagerne og Underviisningsvæsenet (Treschow). *2det Dep.* Justitssagerne (Sommerhielm). *3die Dep.* Politiesagerne (hvortil ogsaa hører Post- og Medicinalvæsenet) (Diriks). *4de Dep.* Indvortes Anliggender, Cameralvæsenet og Oeconomie (Collett). *5te Dep.* Finants- Handels- og Told-Faget (Wedel-Jarlsberg). *6te Dep.* Krigsadministrationen (Hegermann). Dette sidste Dep. fandtes siden for vidtløftigt, saa at nu det syvende er oprettet, hvortil hører Marinen; Fasting er Statsraad og Chef derfor. Alle Andragender til den høieste Magt stiles til Kongen; uden paa Brevene skrives: til Kongen. underdanigst, — og i Kanten: til hvilket Departement Sagen hører. Ingen Sager maae umiddelbart insinueres hos Kongen eller den norske Statsminister i Stockholm, men skulle gøres anhängige hos Regieringen i Christiania.

Dette er omtrent Alt, hvad jeg denne Gang kan underrette Eder om.

Jeg har kun at tilføie Ønsket om et lykkeligt Nytaar for Eder Alle, og Bøn om flittig Efterretning til og venligt Minde om
Eders *Dahl*.

E. Sk. At ogsaa dette Brev er temmelig ulæseligt, maa jeg bede tilgivet i Betragtning af den Hast, hvori jeg har maattet skrive de enkelte Fragmenter.

Dagbogs-Fragmenter til Circulation mellem Venner og Veninder i Danmark, fra

F. P. J. Dahl.

Christiania d. 20 Febr. 1816. Hvad skal jeg troe? Dette Spørgsmaal har jeg nu hver Postdag i lang Tid gjort mig, og endnu kan jeg ei besvare det. Endnu har jeg fra Eder,

hvem disse Linier ere bestemte, ikke hørt eet Ord, der antyder, om mine Breve vare komne til Eder. I 62 Dage har jeg nu været her i Byen; i denne Tid har jeg modtaget 3 Breve, et nemlig d. 6te Januar, (skrevet d. 25de Decbr.), et d. 20 Jan. (skrevet d. 12te), og et d. 25de Jan. (skrevet d. 13de), — alle fra Friderichsborg. Indtil i Dag er ingen flere komne mig i Hænde. De Breve, jeg har skrevet, ere, — foruden endeel Sedler fra Helsingør af 8de Decbr. — følgende Omgangsbreve: 1) et lille Brev fra Holmen i Sverrig af 13de Decbr., adresseret til Pastor G. G. Salicath. Disse Breve veed jeg ere komne til Danmark. 2) et meget stort do. paa 7—8 Ark, med samme Adresse, endt d. 22de Decbr., indeholdende min Reisedagbog. 3) et do. paa 4—5 Ark, adresseret til Dr. Med. O. L. Bang, endt d. 10de Jan. med Efterretninger om min Forfatning heroppe. Foruden disse almindelige Breve har jeg fra 10de Januar til 4de Febr. skrevet 8 specielle Breve, men veed endnu ei om alle disse 10 Breve ere ankomne til deres Bestemmelsessteder eller ei. Det er mig umuligt at beskrive, hvor ængstelig jeg hver Postdag, Onsdag og Fredag eller Torsdag og Løverdag har ventet Breve; anstillet den Beregning, at jeg efter 20 Dage kunde have Svar paa et og andet, hvorom jeg havde skrevet, o. s. v. og hvorledes det hver Gang forekommer mig, naar al Længsel og Beregning skuffes. Kun 3 Tilfælde har jeg kunnet udfinde, enten at mine Breve, eller at Eders til mig, ere holdte tilbage, — eller at jeg er glemte. Til de 2 første Tilfælde synes jeg at være altfor ubetydelig; thi det maatte være af andre Aarsager end Postens Uorden; alle Andre faae deres Breve, og jeg har endnu ikke havt den Trøst eller Glæde at høre eet eneste Menneske klage over, at Brevene i den senere Tid ere gangne forlorne. Og hvorfor skulde jeg ei tilstaae, at min Egenkiærlighed, saa lidet den ellers gjør af mig, ikke endnu malte mig ubetydelig nok til det sidste af de 3 anførte Tilfælde? Nu har jeg endelig faaet en *sikker* Leilighed (— ogsaa 2 af mine foregaaende Breve afgik med en Reisende); om 8—14 Dage reiser en Licentiat Medicinæ Holst til Danmark og har lovet at medtage Breve. Jeg benytter mig heraf til at sende hvad Fragmenter der nu kunne komme

til at følge, saavel som Breve til alle dem, fra hvem jeg til Datum har faaet Brev, for at lade dem vide, at jeg rigtig har modtaget deres; tillader Tiden det, skulle og flere Breve følge med. Den fornødne Undskyldning for Skrivt og Stil haaber jeg at finde i den Hast, hvormed jeg maa sætte disse Linier paa Papiret, og som allerede er saa godt bekendt af mine forrige Breve, — hvis de ere ankomne.

1. Fragment. Mit Jeg. Eftersom dette, med Hensyn til mig, stedse vil blive en ei ubetydelig Person, — ja, vilde jeg lyve, kunde jeg vel sige, den betydeligste, — saa maa det være Gienstanden for det første Fragment. Og det er virkelig ogsaa i sig selv heel fragmentarisk. Med andre Ord, jeg har været farlig syg paa forskiellig Maade lige siden den 11te Januar. Denne Maaned igiennem beskiæftigede Nervesvaghed mig i saa høi Grad, at den ei levnede mig Tid til noget Arbeide, uden et Udkast paa 2 à 3 Qvartsider til Forelæsninger, som jeg siden maatte rive i Stykker. Først den 29de Jan. kunde jeg begynde at arbeide, — den 1ste Febr. begyndte mine Forelæsninger selv. Imod min Forventning og Haab havde jeg ei følt mig forstyrret ved den Forlegenhed, der kunde været rimelig ved min Tiltrædelsestale for 40—50 Mennesker, — der tillige ei vare Danske. Jeg fandt mig usædvanlig vel hele Dagen indtil om Aftenen, da jeg, efter en ubetydelig Phantaseren paa Fløite, følte en underlig Varme i Brystet og spyttede lidt Blod. Vel mærkede jeg siden ei til dette, men mit Bryst vedblev at plage mig. Dog nu var det bedre saaledes end som jeg i forrige Maaned havde haft det; thi nu kunde jeg dog arbeide ordentligt, skjønt jeg ei kunde bruge den fornødne Hvile. Men jeg vilde forgiæves forsøge paa at give en Skildring af Dagene: 11—29 Januar. Dog i denne Tid fik jeg 2 Breve fra Danmark; siden ingen. Den 15de d. M. blev jeg aareladt, og har — først i Gaar og i Dag befundet mig bedre; om det vil vedblive — faaer jeg nu at see. At jeg forresten har brugt de Forsigtigheder, Lægekunst og Venskab kunde foreskrive — saavidt muligt — er en naturlig Følge. — Der bliver vel siden mere Leilighed til at indføre mit Jeg igjen; nu til vigtigere Ting.

2. Fragment. Den første Høitidelighed ved det kongelige Frederiks Universitet. Cand. Med. Frederik Holst havde skrevet en Disputats: *De acidi nitrici usu medico*. Det første Departement satte sig mod Disputatsacten selv, paa Grund af, at et ei funderet Universitet ikke kan meddele nogen Grad. Efter Debatter i Collegium academicum, o. s. v. søgte han directe kongelig Tilladelse, og fik samme, — ventelig paa Grund af en Forestilling fra Collegiet, at Licentia ei skulde betragtes som en virkelig Grad. Endelig i Gaar, d. 19de Febr., holdtes Slaget selv. Kl. 10 samledes vi, — jeg mener de academiske Lærere tilligemed Candidaten og hans Respondens, en Student Hofgaard, — hos den latinske Skoles Rector, Professor Rosted. Kl. 10³/₄ var hele Salen (— en stor Sal i Skolebygningen indrettet til Lagthinget, — thi det egentlige Auditorium har Storthinget i Besiddelse —) fuld og Striden aabnedes af Professor Skielderup, Universitetets Senior, med en vakker Tale og de behørlige Objectioner. Ex auditorio opponerede nu Statsraad Treschow, Professor Sverdrup, og Formiddagen endtes af Professor Thulstrup ex officio. Kl. 4 begyndte Kampen igjen. Prof. Keyser, Døderlein, jeg, en Læge ved Navn Witt opponerede nu ex auditorio, og Prof. Med. Sørensen endte den hele Act Kl. 8¹/₂. Candidaten bestod sig særdeles vel i denne haarde Kamp mod 9 Opponenten. Respondens var lidt varsom om Formiddagen; om Eftermiddagen gik Striden næsten for hurtig til at han kunde faae Leilighed. Næsten alle Storthingsmændene kom ind og opfyldte Salen, man saae Folk sidde der hele Dagen, af hvilke mange ei forstod eet latinsk Ord. Naar de nu komme hjem efter Storthingets Ophævelse, kunne de fortælle Koner og Børn, hvorledes Latin klinger. Af Professorerne udmærkede sig Skielderup ved det Vakkre i hans Tiltale og Oppositionens Munterhed; Treschow ved en vis Godmodighed forbunden med Bestemthed; Sverdrup ved udmærket Latin og Indvendingernes Lystighed; Sørensen ved lærde medicinske Indvendinger, foredragne i et simpelt men godt Sprog og med Orden. Dette faaer nu være nok herom. Men siden jeg har nævnt Storthingsmændene, faaer jeg vel tale i det

3. Fragment. Om Storthinget. Dog hvad skal jeg sige herom? Det er endnu samlet, og har atter faaet Udsættelse til 16 Martii. Færdigt bliver det naturligviis ei til den Tid. En Storthingsmand har daglig 10 rbd. til Logis og 8 rbd. til Kost. Bønderne trække store Fordele heraf. En heel Deel slaae sig sammen, leje en Kiælder i Waterland (en af Christianias slette Forstæder) og leve oeconomiskt; sædvanlig sender en saadan Bonde 400 Rigsbankdaler hiem om Maaneden. De Fornemmere derimod kunne forbruge, hvad de kunne faae, — Nogle skulle endog sætte til af deres Eget. Saavidt jeg veed, bestaaer dette Storthing i alt af 87 Medlemmer. Jeg har da eengang været tilstede ved Forhandlingerne; det var den 22de Jan. om Aftenen. Gienstanden havde lokket en talrig Mængde Tilhørere derhen; det var just det Spørgsmaal: om den Eidsvoldske Garantie skulde overholdes eller ei; — om denne har jeg skrevet i et Circulairbrev af 10 Jan. Storthingets Locale er Cathedralskolens store Auditorium, en deilig stor Sal, høi til Loftet, med et Gallerie, der løber langs ad den ene Side og den halve Deel af begge Endemurene i Salen. Dette Gallerie er for Tilskuerne eller Tilhørerne. Her stillede jeg mig i Midten og havde lige for mig (— nede i Salen paa Gulvet) en Forhøining, hvor Præsidenten og Secretæren havde deres Pladser ved et Bord; langs under Galleriet løbe 5 Rader Bænke, hvoraf de bageste stige høiere og høiere, med Borde foran som paa Auditoriet paa Elersens Collegium; ligeledes udløbe ved begge Enderne 5 Rader do., der danne en stump Vinkel med den lange Linie. Saaledes kunne alle vende Ansigtet mod Præsidenten og hinanden. Det var Aften, og alt oplyst med mange Lys. Hist og her sad en og anden gammel Bonde med hvidt Haar, — og saae nok saa opmærksom ud, med Haanden under Kinden; andre Steder faldt en Sorenskrivers røde Uniform, og hist og her et pudret Hoved i Øinene. Det Hele — og ved Lys — saae virkelig ærværdigt ud. Men efter et Par Minuter ønskede jeg, at de Alle vare saaledes blevne siddende — uden at tale. Thi neppe havde En holdt en kort Tale, — uden Forberedelse, og for det meste yderst maadelig, — førend en Anden, liig en Hanekyilling, sprang op, og gik løs paa

ham, — i en, om muligt, endnu slettere Tale. Idelig hørtes Udfald paa Personer — ogsaa paa hele Stænder; man beskyldte snart Kiøbmændene, snart Juristerne, snart Bønderne o. s. v. o. s. v. for Egennytte, og hvad andre onde Ting der kunde siges. Hvo der ei kunde sige saadant Noget slet nok, nedskrev det paa Papiret og bad sit Votum tilføiet Protocollen. Jeg holdt ud fra Kl. 7 til 11, men da jeg erfarede, at man nu ei vidste nær saa godt, hvorom Talen var, som da jeg kom, gik jeg syg og forstemt hjem; Kl. 1 faldt Garantien, uagtet dens Forsvarere og deriblandt Præsidenten Christie lidenskabeligen toge sig af den og endog siden have søgt at faae omvoteret. Nu gaaer man da raskere frem, — troer jeg. Den, der havde rigtig Kundskab til det Hele, vilde maaskee anbringe endnu mere mørke Farver. Det Værste ved det er, at Mange let forføres til at ansee saadanne Forkeertheder for absolut grundede i Constitutionens Væsen og derfor kunne troe, at denne ei var saa god. Vistnok havde hiin (i mit Brev af 10de Jan.) Taler Ret, at heri meget er i sin Barndom.

4. Fragment. Offentlige Forlystelser i Christiania. A. Skuespil. Paa Byens Theater, der har et vakkert Locale, har jeg været 2 Aftener. Der kan rummes 500 Tilskuere. Foruden Bænkene i Parterret hvor Damerne sidde, medens Mandfolkene staae paa begge Sider, løber et Gallerie omkring, hvilende paa 7 Piller; de forreste Bænke ere her ogsaa besatte med Damer. Falsens Buste staaer over den midterste Pille, der bærer Galleriet, lige for Midten af Theatret. Behageligen overraskedes jeg her ved at see Tæppet, der, ret vel udført, forestiller Svinesund ved fuld Sommer; man seer samme fra Søen af med den norske Kyst til venstre Side; jeg kiendte Bryggen igien hvorfra jeg den 16de Decbr. maatte vade i Land paa norsk Grund. Tæt derved Færgemandens Bolig og ved samme — — *det Danske Flag*. Der vajede det endnu, — medens Trækvinden bevægede Tæppet, og den gode Udførsel af Perspectivet næsten bedrog mine Brillen. Orchestret er vel besat med de fleste nødvendige Instrumenter, Violiner, Fløiter, Viola, Violonceller og Contrabas, — ogsaa Oboer og Valdhorn. Nogle af de øvrige, troer jeg,

mangler man. Man giver Rollerne ret godt i det Hele, usædvanlig godt for et privat Theater; Enkelte spille mesterlig. Professor Thulstrups Kone spillede den 6te Febr. Barbarossas Datter, i Prinds Selim af Algier, som man fuldkommen tilfredsstillet skulde have seet det paa Theatret i Kiøbenhavn. Jeg havde havt Lyst til at see hende i et bedre Stykke. En Student Holm, — (som jeg har læst med i Kiøbenhavn) — er et virkeligt theatralskt Genie, — i det Comiske. Indvaanerne gjøre overmaade meget af Skuespil, — paa andre Kunstners Bekostning. Vinteren er deelt i 2 Saisons, — før og efter Nytaar. Til 10 ledige Pladser kunne der være 100 Ansøgende; Indskuddet for *een Saison* er — eengang for alle — 50 rbd. N. V. og aarlig 24 rbd. for en Chapeau, 20 for en Dame. Naar et Stykke er spillet, tales der i alle Cirkler derom, og Critikens Svøbe slynges af øvede og uøvede om de Spillende. Undertiden, f. Ex. i Markedstiden, spiller man flere Aftener for de Fattige; Huset er propfuldt, Billetten 3 rbd. Derved stiftes nogen Nytte ogsaa i denne Henseende. Nogen Smag befordres ogsaa; men Falsen var den, der gav det Hele en Siæl, og savnes nu der som andensteds.

B. Concerter. Af disse har jeg ingen hørt. Der gives ingen. Det musicalske Lycæum giver undertiden et Syngestykke, med en foregaaende Symphonie eller Fløite- eller Violin-Concert. Saa sidder Publicum og gaber og sladder og støjer, indtil Skuespillet kommer. Jeg var syg, da man gav Arrestanten og Tante Aurora, og veed da intet om dette af egen Erfaring. At tale om Musikken efter hvad der spilles mellem Acterne, kan jeg ei; thi der er saadan Passiar under samme, at det ikke er mueligt at fatte noget deraf. Om de vakkre Syngestemmer, eller Cancelleraad Morgenstiernes Violinspil, David Thranes Fløitespil, kan jeg heller intet sige. Før et Par Aar siden gav man (Walde- mar Thrane, en Virtuos i Violinspil var da Musikens Siæl der) Concerter; i Begyndelsen vare der stundum 10 Tilhørere; man vilde have Skuespil; siden syntes Folk, at de om Søndagen dog ligesaa godt kunde gaae derhen, som kiede sig i Selskaber, — og hørte nu Concerter af Desperation; men neppe gav man et

Syngestykke igien, før ingen oftere kom til Concerten, naar denne ei indeholdt et saadant.

C. At age Kielkebakke. Man sætter sig paa smaa Slæder, 1 til 2 Alen lange, og 1 Qvarteer høie; til hver Side udstrækker man et Been, og nu lader man den lille Slæde (Kielke) glide ned ad Bakkerne og kommer afsted som en Pii; ved at sætte Støvlehælen i Sneen giver man Direction til hvad Side, man vil. Især om Søndagen seer man hele Rækker af disse Kielker efter hinanden fare ned ad Bakke i de Gader, hvor der er saadanne steile Steder. I Gaderne? — Ja; men det er kun Børn, der paa denne Maade more sig; dog hvorfor skulde jeg ei nævne denne offentlige Fornøielse; de Ældre more sig endnu med at tænke paa den Tid, da den var deres Vinterforlystelse, og paa Løkkerne udenfor Byen sætter Manden sig tit op paa Kielken hos en lille Gut og farer med ham ned ad Bakke. Dette kaldes *at age Kielkebakke*. Saa fortæller han, at det er 20 eller 30 Aar siden at han agede paa denne Maade.

D. Kapkiøren paa Iisen. Paa Fiorden ere dannede 2 Baner for dem, der ville kapkiøre; henved 500—600 Alen har man feiet Sneen bort af Iisen i 2 parallelle Striber af omtrent 12 Alens Bredde, i en Afstand fra hinanden af vel 20 Alen; begge Baner ere forbundne med et rundt Sving ved Enderne. Daglig sees nogle her at øve deres Heste; om Søndag Eftermiddag vise Kapkiørerne sig i Mængde og enten giælder det den blotte Ære, eller ogsaa en, ikke siælden betydelig, Sum Penge, — hvem der først kommer til Banens Ende. Det er ganske overordentligt, med hvad Hurtighed Hestene flyve afsted med de smaa lette Spidsslæder; altid gaaer det i Trav; det første en Hest begynder at sætte i Gallop, er den strax bagefter, og den tilstimmende Folkemængde leer da saa smaat ad den, hvis Hest ikke har lært Traven rigtig, men strax sætter i Gallop. Ved en bestandig Raaben søge Kapkiørerne at opmuntre deres Heste. I Fior tog Statholderen megen Deel i denne Fornøielse. Man veed, hvem der har de bedste Travere i Byen, og med dem tør de mindre begavede ei maale sig, o. s. v.

Nu skal jeg tænke paa mine Forelæsninger i Morgen, — og altsaa intet mere i Dag.

5. Fragment. Onsdag d. 21 Febr. Min første Udflugt af Christiania. Vel havde jeg foretaget Spadseretoure op paa Egeberg, og andre nær Byen beliggende Høider, paa lisen til Øerne i Fiorden, o. s. v. og sædvanlig gaaer jeg en saadan lille Tour de fleste Dage; men alt dette er kun i det ganske smaa, og i det høieste Spadseretoure paa 1 Fierdingmiil. I Søndags gjorde jeg derimod en Kiøretour, den første siden min Ankomst — af omtrent $\frac{1}{2}$ norsk Miils Længde. For nu at fortælle Alt nogenledes ordentligen, maa jeg forudskikke den Bemærkning, at Touren skeete i en Spidsslæde, — i Danmark saakaldt norsk Kane. Den, der sidder i en saadan og fører Tømmen (— jeg forudsætter, at det er et Mandfolk), skal sætte begge Fødderne ud af Slæden, paa Mederne; det vilde vække Latter at see et Mandfolk med Fødderne inde i Slæden. Saaledes sad da jeg og kiørte en rask Traver, medens Døderlein stod bag paa og styrede. Reisen gik ud ad Byens nord-nordøstlige Side, langs Aggerselven, der paa en halv Miils Vei ved idelige Fald driver vel 30 Saugbrug, Papirmøller, Teglværker, o. s. v. Egnen hæver sig bestandig; til høire Side reiser sig i nogen Afstand Grefsen-Aasen, til venstre ligeledes Bogstad-Aas, sorte af Graner. Snart er man kommen omtrent saa høit over Fiorden som Toppen af Egeberg, — 150—200 Alen. Udsigten er deilig, og Veiret, — stille skarp Frost med Solskin, — begunstigede Farten. Nu gik Veien lidt nedad, og vi vare ved Brekke, en Gaard med tilliggende Saugbrug, hvis Eier Døderlein kiendte, og hvor vi bleve giæstfrit modtagne. Der var Selskab af Egnens og Byens Folk, men vi søgte det Fri og besaae Indretningen af Saugene, de store frosne lissstøtter ved Elvens Fald og Grefsen-Aasen, der hæver sig her ligefor; Toppen er bedækket med middelmaadige Graner; for endeel Aar siden fortærede Ild, — der ved Uforsigtighed var efterladt af nogle Fiskere i Græsset, hvor de havde holdt Middag, — Granskoven paa den hele vestlige Side af Bierget; i 8 Dage brændte det, og jeg fandt det forunderligt, at man ved Nedhugning kunde faae det standset,

da Strækningen er saa stor. Det skal have været et stolt Syn om Natten. Nogle hundrede Skridt herfra våre vi i Maridalen, et Sted, der om Sommeren maa være fortryllende skjønt. En Sø ligger her i Dalen, omgivet af afvexlende Klipper, beklædte med Granskove; Halvøer, ligeledes bevoxede med Skov, gaae hist og her ud i Vandet, hvor ogsaa en Øe reiser sig op med Træer, og jeg troer, Huse. Om det Kloster eller Kirke, her har ligget, veed jeg endnu intet ordentligt. Musik her paa Vandet, der er af temmeligt Omfang, skal have en herlig Gienlyd fra Aasen. Nu laae lisen bedækket med høi Snee, der alletider fordærver et Landskabs Udseende. Her maatte jeg da ogsaa prøve at age Kielkebakke; 3 à 4 paa en lille Kielke fore vi ned ad en steil Høide, men endnu vilde mit Bryst ei finde sig i den piilsnare Fart. Ogsaa saae jeg her et lille Forsøg paa at løbe paa Skier, men det var af en ung Dreng, der endnu ei havde megen Øvelse. Da Middagen var forbi og Solen dalet, forlode vi Selskabet; og da Veien hele Tiden gaaer nedad, bragte Hestene os paa et godt Qvarter til Byen igien. Min første Udflugt kunde ei have været behageligere end den blev ved det deilige Veir og det skønne Sted. Kun tænkte jeg lidt alvorligt paa, at jeg vel ei vilde komme til at prøve Echoet her med min Fløite.

6. Fragment. Den botaniske Hauge. Naar man gaaer ud giennem Forstaden Waterland, dreier af paa venstre Haand og saaledes fortsætter sin Tour $\frac{1}{2}$ Fierdingvei (norsk) mod Nordost, kommer man til Gaarden Tøyen. Den ligger paa en Høide, hvis Grund er Allunskiver, og seer ned over Christiania, Fiorden, Øerne, — og Alt hvad der er skjønt i Omgivelserne paa den sydlige Kant. Høiden falder af til alle Sider, størst mod Syden, og her er Vegetationen alt tidlig om Foraaret begyndt, naar den ellers i Egnen endnu slumrer. Intet Sted her kunde være bedre skikket til en botanisk Hauge, og dertil er der nu ogsaa gjort det herligste Anlæg. Gartneren hedder Siepke, er fra Kiøbenhavn, har giennemvandret en Deel af Europa, forstaaer sin Kunst, er meget virksom, og munter og tilfreds med sin Stilling. Og det maa unægtelig være behageligt, at anlægge og bestyre en Indretning som denne. Gaarden ligger midt i

Haugen, lidt mod dens nordlige Deel; Haugen har 12 Tønder Lands Størrelse, og kun een botanisk Hauge i Europa skal være større. Endnu er intet Drivhuus bygget, det skal til Foraaret skee; men i eet af Gaardens mægtige store Værelser er indrettet et Slags Orangerie, hvor 500 Species af siældne Planter staae i Potter og Ballier, og en stor Deel Frøsorter ere saaede i Kasser. At Gaarden var bestemt til Universitetsbygning, er bekiendt; men det havde dog været for langt fra Byen. Nu opfylder den den bedste Bestemmelse, den kunde faae. Foruden Lønnen har Gartneren betydelige Indtægter af hvad der i Haugen kan frembringes til Salg; af nogle Ting troer jeg, han har 8, af andre 16 Procent.

7. Fragment. Vind og Veirligt. Christianias Polhøide er 59°, 53', 43". Kulden kan være streng her, men sædvanlig kan Fiordens Nærhed virke imod den; siælden skal det fryse uafbrudt i 3 Uger (— i Trondhiem, hører jeg, siælden i 8 Dage); forrige Vinter skal have været meget mild, denne ligesaa. Kun nogle Dage i Februar, ved Markedstiden, havde vi stræng Kulde af 21 og 22 Grader; — paa Tøyen var Kulden da 25°; næste Dag sammesteds om Morgen 20°, og om Aftenen 2°. Altsaa have vi ogsaa her ustadigt Veir, dog skal det i Aar være usædvanligen ustadigt. Nogle Dage har det været meget taaget, ellers sædvanlig af en Mellembeskaffenhed, og ofte særdeles deligt, med Solskin og saadant Stille i Luften, at man ei føler den mindste Vind. Men Luften er dog — for mig — temmelig tør, og det er vel deraf at dens skadelige Virkning paa mit Bryst har reist sig, foruden den Andeel, som uafbrudt Arbeide og min foregaaende Sygdom har deri. Over Byen ligger en stærk Røgtaage, hvis rødladne Skiær næsten overgaaer Kiøbenhavns, og hvortil vel Brugen af det harpixagtige Granbrænde bidrager meget. Ogsaa uddunster Iisen stærkt og breder et hvidt Slør ud over Fiorden, der ogsaa trækker sig ind ad Dalene til. Men staaer man paa Toppen af Fieldene, kan man sædvanligviis see over Taagen, der siælden naaer 150 Alen op i Veiret; og medens Byen og Fiorden med Færselelen paa Iisen ere usynlige i den hvide Skye, seer man de høie Fieldtoppe klart som sædvanlig

med de hvide Sneepletter omstrøede mellem de sorte Graner. Kun et Par Dage have vi havt ordentlig Blæst. I Vinteren 1813—1814 var Kulden meget stræng, her i Byen gik den til 28 og 30°; et Par Mile inde i Landet til 36°, saa at Qvægsølvet frøs; da skulle Ulvene have været dristige og gaaet ind i Huse og Byer. I Vinter har man paa Veien til Drammen seet dem i Flokke af 20—30, og klager ogsaa endeel Steder; — jeg har endnu hverken seet disse (Graabeen) eller Bjørne. Underligt nok er det, som man fortæller, at den Reisende kan være ganske sikker, naar han har Krudt i Lommen; Ulvene skulle vel endog hoppe over Slæden, men ei anfalde, ikke heller, naar man lader Pidskesnærten slæbe bag efter Slæden.

8. Fragment. Mit musicalske Liv. Herved vil jeg kun opholde mig kort; thi det er virkelig med Veemod, at jeg maa sige, at dette formodentlig er forbi. Fra den 1ste Febr. har jeg ikke seet min Fløite; Claveer har jeg endnu ei kunnet faae, — og kunde desuden jo intet spille derpaa uden min Aftenbøn. Men nu kan jeg ei engang ende mit Arbeide om Aftenen med denne, og maa saaledes savne min kiære Musik ganske paa en Tid, da jeg allermeest trængte til den. Og tungt er det mig, nu ei engang at kunne høre et Par Accorder paa Claveer til Recreation. At gaae ud og høre paa Musik har jeg ei Tid til; det er længe siden jeg hørte Fru Treschows mesterlige Claveerspil, Fru Hansteens vakkre Smaastykker paa Harpen, eller Cancellieraad Morgenstiernes 12aarige Datters meget færdige Udførelse af svære Claveersager; hans egen Violin har jeg ei endnu hørt obligat, — — — og det var hos disse jeg skulde høre Musik. Jeg har alt sagt, at Concerter ei gives her. Saaledes lever jeg hvad Musiken angaaer, i en Sandørken, hvor et Hakkebrædt af Claveer var nok til at frembringe en lille grøn Øe. Endnu har jeg ikke opgivet Haabet om at faae saadant et opspurgt. Et simpelt Claveer kunde jeg have faaet for 500 rbd., dersom jeg ei havde havt Giæld at betale.

9. Fragment. Pengevæsenet. Nu er det da afgjort at vi skulle have Sølvpenge, Norske Specier til 120 Skilling, Marken fiin udmyntet til 9 $\frac{1}{4}$ Specie. Inden Udgangen af 1817 skulle

Rigsbanksedlerne være indløste, med 12 β Sølv for 1 Rigsbankdaler, — istedetfor at de lød paa $\frac{1}{2}$ Specie eller 60 β , og ved Eidsvold-Garantien vare reducerede til $\frac{4}{15}$ Specie eller 32 β Species. De circulerende Rigsbanksedler, — der udgiøre 24,000,000, — kunne altsaa indløses for 2 til 3 Millioner Sølv, dette bliver da Bankens Fond. Enhver, der indleverer myntmæssigt Sølv, skal, uden Ophold, faae det udmyntet i de Myntsorter, han ønsker, mod at erlægge 2 Procent. Paa den anførte Fond bliver *nok* udstædt 4,000,000 Sedler, og dette bliver den hele circulerende Masse. Om denne er nok til Norge, naar Handelen kommer i Gang? har jeg spurgt en Storthingsmand, og han sagde, at for Øieblikket var det nok, men efter 13 Aar (dette er grundet i et Laan, der saa skal tilbagebetales) — kan man ved et andet Storthing fatte de fornødne Beslutninger om Forandringer. Rigsbanksedlerne have hidindtil omtrent giældt 10 β Sølv.

De hidindtil saakaldte Betalinger i „rede Sølv“ efter Toldcoursen, erlægges for Januar med 5, for Februar med $7\frac{1}{2}$, og for Marts med 6 Rigsbankdaler Navne Værdie, for 1 Rigsbankdaler rede Sølv. De academiske Lærere faae hele Qvartalet beregnet efter den første Maaned.

10. Fragment. Bidrag til Kundskab om min huuslige Forfatning. Mit Circulærbrev af 10de Jan. gav en Tegning i min egen Maneer af mine Værelser; deri har nu endeel forandret sig. Strax i Januar fornåm jeg, at der i mit Sovekammer var en stærk Trækvind; den anfaldt mig hæftig og bidrog ved en betydelig Forkjølelse til at angribe mit Hoved paa det empfindligste. Den 12te Januar maatte jeg da flytte min Seng ind i min Dagligstue, hvor den staaer mellem Skorstenen og Vinduet til Gaarden (sammenlign den anførte Tegning), og den der før staaende Boghylde har nu sin Plads ved Sophaen istedetfor Nodestolen. Gulvtæppe over det meeste af Gulvet blev mig ligeledes nødvendigt at anskaffe.

Min Huusleie der hidindtil var $66\frac{2}{3}$ Rigsbankdaler maanedlig, forandres fra 1ste Marts til 90 Rigsbankdaler. For Middagsmad giver jeg nu paa et andet Sted end det i Brevet af 10 Jan.

nævnte (— hvis jeg ellers ikke erindrer feil, er det nævnt der) — 120 Rigsbankdaler maanedlig.

Af Birkebrænde har jeg kjøbt 9 Læs for 104 Rigsbankdaler; Læsset koster 10—14 Rbd., og 4 Læs udgøre lidet over en Favn. Heraf har jeg hidindtil forbrugt noget over 6 Læs. Naar Kulden er stærk, kan jeg ei faae det rigtig varmt i mit Værelse, uagtet jeg kan staae paa Gulvet paa den hele Fod og føle med Fingerspidserne, hvor varme Bielkerne ere under Loftet.

11. Fragment. Om Dyrene i og om Christiania. Heste gjør man meget af, og har dem stundum ret smukke, og udmærkede i at trave; disse ere da gierne „engliserede“. Bønderhestene ere som de siællandske i Almindelighed, nogle lidet mindre. Hunde seer man endeel af i Byen, ei saameget udenfor. De have her ingen Mundkurv paa; og dog kan jeg stundum staae ude paa en Bakke afsides paa Marken, og ei høre en Lyd, ikke engang en Hund giøe langt borte, — en Lyd, som man vil finde, allevegne i Siælland bryder Nattens nok saa store Roelighed, naar man staaer stille og lytter til den henslumrede Naturs muelige Bevægelser. — — Guulspurve seer man undertiden muntert hoppe om paa Vejene, og et Par Ravne med deres hæse Røst kalde paa hinanden over Fiorden eller Biergene; — men disse ere ogsaa de eneste Dyr, der oplive Naturen; thi at see et Sviin gaae og drive om, eller en Stud slæbe et Læs paa en Slæde, regner jeg ikke for Noget.

Torsdag den 22de Febr. Eftermiddag. 12. Fragment. Postdagen. Alter har jeg forgiæves ventet Brev fra Danmark! I Gaar kom Posten; da Budet ei kom, sendte jeg min Karl hen efter Breve, — men der var intet. I en Maaned har jeg saaledes ikke seet en Linie fra Danmark; i næsten 2 Maaneder har jeg ventet paa Efterretning om mine første Breve ere lykkelig komne til Danmark. Alt forgiæves! Hver Maaned kommer Posten 8 Gange; jeg venter saa vist paa Breve endnu Dagen efter at den er kommen og har saaledes 30 Gange seet min Forventning og Længsel skuffet, i denne Henseende, i en Tid af 64 Dage! Uden Helbred, uden Efterretninger fra mine Venner og — uden Musik!

13. Fragment. Dagens Fordeling. Om Morgen Kl. 4 $\frac{1}{2}$ —5 kommer min Karl og lægger i min Kakkelovn; et Qvar-teer derefter staaer jeg op, — naar min Helbreds Beskaffenhed ikke alt for meget har været derimod, — stiller mig til min Pult og arbeider, for det meeste paa Slutningen af den Forelæsning, jeg samme Dag skal holde; thi min Sygdom har hindret mig fra at faae noget Forspring. Saaledes gaaer nogle Timer til Kl. 9, da gaaer jeg hen paa Auditoriet og holder Forelæsning, alle Dagene i Ugen; Onsdag og Løverdage læser jeg tillige fra 10—11. Timerne fra 10—12 og de to anførte Dage fra 11—1 ere bestemte til en Spadseretour, naar intet nødvendigt Arbeide hindrer mig. Kl. 1 spiser jeg til Middag; 1 eller 2 Timer derefter anvender jeg til at læse Aviser, eller de Samlinger af Breve, jeg, medens jeg var i Danmark, havde faaet fra mine Venner, — eller om jeg ellers kan faae fat paa noget behageligt. Fra den Tid og til Kl. 6 læser jeg alvorligere Ting, — jeg mener Bøger, der henhøre til mit Studium, og først Kl. 6 *tør* jeg begynde at udarbeide noget til den næste Dag. Dette Arbeide fortsættes da til Kl. 10, da jeg, naar det er mueligt, lægger mig til Hvile. Til at giøre Besøg o. s. v. har jeg altsaa ingen Tid. Førend Holst (see det 2det Fragment) disputerede, talte jeg Latin med ham 3 Dage om Ugen fra 10—11 om Formiddagen. Nu taler jeg ogsaa stundum, en Aftentime, Latin med Døderlein, der er den eneste, der egentlig kommer til mig, naar han kan for sine mange Patienter, som han samvittighedsfuldt beskæftiger sig med fra Morgen til Aften. Hvilket Liv levede jeg ikke, naar jeg ei havde ham!

I Dag duer jeg ei til at skrive til Eder. Farvel for denne Gang!

Samme Dags Aften. 14. Fragment. Brev fra Kiøbenhavn. Saa skulde jeg dog have en Glæde, hvormed jeg havde opgivet Haabet! Jeg havde skrevet den foregaaende Side, udarbejdet det meeste til min Forelæsning til i Morgen, — da Postbudet bringer mig et Brev, der, ved hans Forsømmelse, ei var kommet før. Det var fra Kiøbenhavn og nævnedes mig en-deel af mine Venner som friske og, hvad der ellers kunde være

mig behageligt at høre. Det stunder til Natten, men jeg maatte dog endnu fortælle lidt om min Glæde herover inden denne Dag endtes for mig; thi den er virkelig bleven mig den behageligste i lang Tid. Brevet fortalte mig tillige, at begge mine Omgangsskrivelser vare komne til Eder, — — og nu tør jeg altsaa efterhaanden vente at høre lidet fra flere af Eder. Det er sandt, jeg kan først sildig og efterhaanden opfylde mit Løfte at skrive specielle Breve til Eder Alle; men naar jeg nu i mine Omgangsbreve fortæller hvad jeg i det Hele kan melde Eder, og lover at benytte mig af Leilighederne efterhaanden til at tilskrive Enhver især, — da nærer jeg et Slags Haab om, at Eders Venskab vil slaae en Streg over en alt for nøiagtig mathematisk Beregning med mig, og glæde mig med en og anden lille Seddel om Eders Glæder eller Sysler, hvori jeg saa gjerne tog Deel.

15. Fragment. Vækkerøe. Det er dog tungt ei at kunne tegne eller male! Dette har jeg saa ofte følt, føler det hver Dag, naar jeg betragter de Stykker, der pryde mit Værelse, — og savner ret denne Evne, naar jeg seer et skjønt Sted, hvoraf jeg ønskede at give Eder et lille Billede, ved hvis Hielp I da kunde see mig vandre omkring imellem afvejlende Naturscener og klavre om paa Fieldene. Og saadant et deiligt Sted, skabt til at see og male, har jeg just i Dag været ved. Efter at min Forelæsningsstime Kl. 9—10 var forbi, gik jeg ud af Christiania, mod Vesten. Veien fører strax op paa smaa Høider, hvorfra man, naar man vender sig om, seer Byen nede i Dalen, med den ovenfor beskrevne Taage (den laae just stærk i Dag, medens Høiderne vare klare) over sig; over denne rager Egeberg op med sin blaa Skyekant og Resten af de Graner, der ei lader sig bruge til Tømmerstokke. Fæstningen Aggershuus, ud imod Fiorden, hæver sig høit paa denne Side; af den store snedækte Flade rage Klippeørerne op, med Tagene af nogle Huse; hist og her sees ogsaa Masterne af de mellem Øerne indefrosne Skibe; og i denne Afstand af omtrent 1 Fierdingmiil hører man her paa Veien ganske tydelig Matrosernes harmoniske Sang af nogle Tacter, der netop udfylde den Tid, Tønden fordrer til at hidses op af Skibsrummet paa Dækket, hvorfra det deri værende Salt styrtes

ned i Slæderne for at kiøres til Christiania. Lader man nu Øiet glide fra Syden hen mod Vesten, da skyder Ladegaardsøen sig her ud i Fiorden, afvejlende prydet med Huse og Graner, alt paa ujævn Klippegrund. Til Høire mod Nord-Nordvest hæver sig den høie Bogstad-Aas, og, vender man sig halv tilbage mod Nordost, da seer man Grefsen-Aasen, hvor en Bue af Graner hvælver sig sort over Biergets afbrændte Side, der ligger bedækket med Sne. Denne Vei fører til Drammen, der ligger 4 norske Miil fra Christiania. Jeg gik nu i Dag kun $\frac{1}{2}$ Miil paa denne Vei, der, foruden ved de anførte Udsigter, er afvejlende ved de idelige op- og nedgaaende Høider, de utallige Lyststeder eller Løkker ved samme og adskillige Bække, der skiære sig giennem Bakker, med overhængende Graner. Naar man er gaaet et lidet Stykke forbi den smale Tange, der forbinder Ladegaardsøen med det faste Land, kommer man, med Søen til venstre og granbevoxne Fielde til høire, til Vækker-Øe. Seer man her ud ad Fiorden til, imod Øster, da har man lige for sig en lille Øe, hvis Grund er en Klippe, der reiser sig steil op af Vandet, med Trær og Huse; det udgaaende Land til høire og Kysten af Ladegaardsøen, der, tæt bevoxet med Graner, gaaer lodret ned i Søen, til venstre, begrændse Udsigten i Breden; i Baggrunden hæver sig Næsoddens høie Biergrad og det yderste af Egeberg. Det Hele gjør en ualmindelig herlig Virkning. Men enhver Beskrivelse og især som den i en Hast, og af mig kan gives, er død. Lad den nu staae der og være et lille Bidrag til mine Fortællinger om Omgivelserne her ved Byen.

Og nu, God Nat!

Fredagen d. 23de Febr. 16. Fragment. Christianias Marked. Den 6te, 7de og 8de Februar holdtes her det aarlige store Marked. Jeg gik da ogsaa Markedsgang, som det her hedder, og maa nu fortælle lidt af hvad jeg bemærkede; kun var det Skade, at jeg af Mangel paa Tid ei kunde komme der mere end 2 Gange, og det ganske kort. Det er virkelig værd at see, især for en Fremmed. Paa Torvet, hvis sydøstlige Side sluttes af Kirken, opreistes Dagen forhen 2 Rader Træhuse til Boutiquer; næste Morgen var alt i fuld Stand, og Varerne

opstillede og ophængte i den meest indbydende Orden. I den brede Gade mellem Boutiquerne vrimler der nu af Mennesker, enten gaaende eller langsomt kiørende saavel i Spidsslæder som i Slædevogne, det er, Carether satte paa Slædemeder (et almindeligt Kiøretøi her om Vinteren). Hist betragter man det pynkelige Sølvtoi, her en Boutique, hvis Vægge alene ere beklædte med Guldringe; et andet Sted kiøber man noget Sukkertøi, eller ryster med Hovedet over den høie Priis paa en Ulve- eller Biørneskinds-Pelts. Et andet Sted kan En ikke faae en Hat, der passer ganske til hans Hoved, og atter et andet Sted seer man Bønderpigerne fornøiede over de røde Silkebaand, de have kiøbt. Saalænge ingen kommer til Boutiquernes Disk, spadserer Eierne og Eierinderne med hurtige Skridt frem og tilbage, ynkeligen sammenkrybende i deres Peltse, for at udholde den bittre Kulde; men saasart en Forbigaaende mindre flygtig synes at henvende sin Opmærksomhed paa en eller anden Gienstand, — da er Kulden glemt, og man er lutter Agtsomhed og Høflighed. Ved Enderne af Boutique-Raderne holde de saakaldte Hestehandlere; her seer man ret vakkre Heste, udmærket skønne Spidsslæder og Bredslæder, — tildeels Bønders Arbeide, med smagfulde Farver og Forgyldning, med eller uden Biørneskinds-Dækker. Seletøier i samme Maneer, altsammen vakkert. Forlader man nu Gaden mellem Boutiquerne, hvor den egentlige beau monde er i Bevægelse, og gaaer bag ved den nordlige Rad Boutiquer, da forandrer Scenen sig aldeles. Store Røgskyer slaae her ud af de lave Boutiquer, — det er der, man beværter Bønderne med Punsch. Medens Bacchus saaledes betiener sig af smaa Glas, har Lykkens Guddom opslaaet sin Trone paa en Tønde i nogle Skridts Afstand fra hiin, og af slige Troner sees en meget stor Mængde, med forskiellig Indretning; man tager nemlig en Tønde, vender Bunden i Veiret og sætter ovenpaa samme enten et Bord til at spille Kegler paa, eller et Tærningbrædt, eller især det saakaldte Rosa; — dette bestaaer i et rundt concavt Bordblad, omgivet med en opstaaende Kant; i Midten er en Fordybning, hvor en Rose er malet, og ellers ere der rundt om denne mange andre Fordybninger; de Spillende tage en Elphenbeens Kugle i Haan-

den, drive den mod den opstaaende Kants indvendige Side, hvor den da løber rundt og endelig bliver liggende i en af Fordybningerne, der ere betegnede med Tal; den, hvis Kugle falder i Rosa, har vundet. Denne Deel af Markedet fandt jeg nu meest interessant, ikke for de opregnede ubetydelige Tings Skyld, men fordi man her seer Bønder fra langt fraliggende norske Egne. Ikke blot fra de nærliggende Egne, men fra Østerdalen, Guldbrandsdalen, selv fra Egnen ved Røraas, komme Bønderne herind, — alle forskiellige i Characteren af Ansigt, Figur, Bevægelser, Sprog og Dragt. Skade, at jeg, de faa Øieblikke, jeg havde at tilbringe her, ei havde en i Alt dette Kyndig med, der kunde nævne mig hver Egns Bønder for sig; — de mange Arter af Forskielligheder fortiente ordentlig at studeres. Adskillige Bønder vare klædte i Skind, og uagtet de ved disses Loddenhed lignede opreistgaaende Ulve og Børne, saae de virkelig meget maneerlige ud. Endeel af dem gik om med store Knipper af Ryper og hvide Harer, som jeg nu her saae førstegang; andre havde Huder at sælge; atter andre hele Slæder fulde af meget skiønt forarbejdede Trækar, o. s. v. Om Aftenen oplyses Boutiquerne af mange brillante Lygter, og da gaae Christianias Indvaanere især Markedsgang. Alle Forretninger hvile i de Dage; Folk fra Landet, der have noget at afgjøre i Byen, komme herind som til en Termin, og om Aftenen, da jeg just var paa Comoedie, kunde jeg aldeles intet høre af den deilige Haydanske Symphonie for de idelig gientagne Glædes-Udraab: „Ih! see god Aften!“ „Ei ei! er Du ogsaa kommen ind!“ „Det glæder mig at have den Ære“, o. s. v. Den fjerde Dag bryde Alle op; Man spørger hinanden, om Man har gaaet Markedsgang; — og det er ikke rigtigt, naar man i de Dage ei har spiiet mange Honningkager.

Søndagen den 25de Febr. 17. Fragment. Politiske Noticer. 1. Endnu seer det meget langvarigt ud med Opgjørelsen af Danmarks og Norges Giæld til hinanden, og dette vil være en vanskelig Sag for den nye norske Bank i sin Tid. Expeditionssecretær J. H. Vogt har ikke længer hermed at bestille; en Berg (jeg troer Justitssecretær) er kommen i hans Sted, og maaskee alt paa Veien til Danmark. Om Sagen drives med

nogen Virksomhed, tænker jeg er mere bekendt der, end, i det mindste mig, her.

2. En Søeficeer ved Navn Rothe, med 2 andre ere ankomne hertil, for at fordre nogle Krigsbrigger udleverede; her ere 8; af disse blive nok Seagull, Alart og endnu een norsk Eiendom; hvad de andre 5 angaaer, da er endnu intet afgjort; man troer, at to blive udleverede. Hvorfor? spørge Endeel. Norge er jo blevet forbundet med Sverrig efter Kieler-Tractaten, og har aldrig erkjendt denne, men kun Conventionen i Moss. Svaret er, at Prinds Christian, som Konge i Norge, har garanteret den danske Regiering Ret til disse, og paa denne Grund mener man, at Udleveringen skeer. Forresten siger man, at det er her kun om Æren at gjøre, Skibene skulle være saa maadelige, at Omkostningerne med at sende Folk herop og føre dem til Danmark langt ville overstige deres Værdie.

3. Som et mærkeligt Udfald af en blot personlig Feide fortiener at anføres hvad der nyelig er skeet i Stockholm: En Baron, Ludvig Johansen Boye, og Overdirecteur Grevesmøhlen havde behandlet hinanden ilde i Stridsskrivter, efter Sigende yderlig grove, men uden noget Angreb paa Regieringens Majestæt. Hvad de svenske Love bestemme i saadanne Tilfælde veed jeg ikke, men begge Personer blive efter den svenske Hofrets Requisition arresterede, og — ved en Hændelse — maatte de sidde flere Timer sammen i eet Værelse i Fængselet, da just ingen flere vare ledige. Dommen er falden, hvorefter den ene skal landsforvises, den anden holdes i Fængsel en Tidlang. I alle Tilfælde er det en besynderlig Maade, hvorpaa man vil forbyde Folk at skiælde hinanden ud. En lang Harangue af Carl 13 (af 20de Decbr. 1815) i denne Anledning om Trykkefriheds Misbrug har været at læse i vore Tidender, — jeg troer ogsaa i danske.

4. Med Postgangen til Danmark er en maadelig Indretning; Norge har ei sin egen, og om Udfaldet af den norske Regierings og Stortingets Indstillinger derom er endnu intet afgjort. Det lader, som man frygtede for en egen Postgang for Norge. Nu er Postens Gang ujævn, snart 8, snart 10 Dage. Postvæsenet i

Sverrig skal være meget uafhængigt af alle andre Indretninger og staaer under en Mand, der ei roses for Accuratesse; hans Navn har jeg glempt. Danske Aviser o. s. v. maa nu gaae med Brevposten, og betales som Breve; Portoer er meget stor; i hele Norge holdes kun 14—16 Exemplarer af danske Blade. Litteraturtidenden haves, men endnu har jeg ei overkommet samme. Statstidenden for Januar har jeg faaet at laane i et Exemplar, der, ved Udlaan, næsten ei kunde hænge sammen.

5. Statholderen v. Essen (— eller som man her siger: Excellencen) siges meget begierlig at efterspore, hvilke Personer der ere Forfattere til anonyme Skrivter; dette gjør et Skaar i den Yndest, han ellers almindelig har erhvervet sig.

6. Med Trykkefriheden gaaer det som sædvanlig, den bruges og misbruges. Vist nok er det, at den lægger Tømme paa mangent Menneske, der ellers vilde tillade sig meget; thi stiaeler en Frøken et Par Handsker i en Boutik, saa spørges strax i Aviserne (— Intelligentsseddelen indeholder 2 Gange ugentlig hele Rækker af saadanne Indrykkelser —), hvad Middel man sikkrest skal bruge mod langfingrede Frøkener; — pryglers en Vicecommandant en i sine daglige Klæder ham forbigaaende Soldat, der ei passer paa at hilse ham tilbørlig, — da anmeldes, hvilken Heltegierning han har udøvet paa Byens Gader; — har En maattet betale en Kiøbmand 50 Rigsbankdaler for 8 Dages Pakhuus-Leie for et Par Tønder Sild, — saa indstilles det til Medborgeres Skiønnende, om det er christeligt at betiene sig saaledes af en Andens Forlegenhed; — vil en anden ikke opfylde en indgaaet Accord om at betale 8 Rigsdaler dansk Courant for Afskrivningen af et Ark chirurgiske Forelæsninger, saa udbeder man sig Efterretning om, hvorledes man skal komme til sine Penge; — har en Biskop — om det nu ogsaa er 6—8 Aar siden, — taget Penge for Indgangs-Billetter ved en nye Kirkes Indvielse paa Landet, og skiændt paa Almuen, fordi de offrede saa slet, — og yttret paa Prædikestolen, at det var godt, han ei trængte til dem, — saa udbeder man sig Oplysning om, hvor hine Penge ere blevne af, og om Christus tog Penge for at forkynde Ordet; — er en Student i et personligt Angreb paa sin

Overmand kommet til at nævne, at en Student ei kan saa lige-gyldig lade sin Ære antaste, som om det var en Skomagersvend, der var angrebet, — da fremtræder en kiæk Forsvarer for de hæderlige Skomagersvende og overøser Studenten med Skiældsord; men i næste Avis opmarschere Skomagersvendene selv for at frabede sig slige Forsvarere og forbeholde sig in corpore at styrte over Studenten med deres Oldgesell i Spidsen, og da ud-slynges Skiældsord som brændende Beegkugler. — — Har et, i en utrolig Grad, Afskum, bragt een eller anden Pige eller heel Familie i Graven, — forført sin Søster, o. s. v., da leveres, — i en Charade — en tro Skildring af ham, hans Navn indklædes i en Gaade, som enhver kan løse, — og skulde alt dette slaae feil, da nævnes ogsaa de 3 døvstumme Børn, der endnu ere levende Vidner om den sidst nævnte Forbindelse, — og nu tager ingen i hele Landet feil af Manden, der visselig maa blive underlig tilmode ved at see sit Billede fremstillet for ham selv og Publicum i en græsselig Colos, der dog blot skal have den sande Størrelse. Men af denne Art er kun faa Indrykkelser; — denne er nu det eneste i sit Slags, — og hvor skulde man ogsaa faae Gienstande fra, hvis Portrait skulde ligne dette? — — De fleste ere af comisk Natur. Hertil kommer nu ogsaa, at mange ville agere Politici og fremkomme med Planer og Projecter; hvor halsbrækkende vilde disse ikke være, dersom Forfatterne deraf, som paa Planeten Nazar, havde Strikker om Halsene? Men nu binder intet dem, mindst sund Sands; stolende paa Ordet Skrive-frihed, skrive de væk, og hvor morsomt — eller ærgerligt — kan det ikke være at see ganske tydeligen, hvorledes de ogsaa ansee sig fritagne for Beviser, for Orden, for Sammenhæng mellem For- og Eftersætning, — ja for al Tanke. Dertil kommer, at Sætteren ikke anseer sig berettiget til at indskrænke Forfatterens Frihed i at sætte Punctum for Comma, eller udelade alle slige Læsetvangs-Midler. De behørige Consonanter og Vocaler, der kunde have hjulpet til — om ei at forstaae Meningen af det Hele, saa dog hvert Ord for sig, — tør han heller ikke sætte til. Mange af slige Stykker maatte erklæres for Mesterstykker, dersom Grunden til deres Form havde ligget i Plan og

Forsæt hos Forfatteren; thi jeg saae forleden et Stykke til at gjøre Norge lykkeligt og sætte *alle* Ting i Landet i god Stand, — paa 2 à 3 Columner i Folio, der hele Veien igiennem var Mage til hiint Mesterstykke i Baggesens Digtervandring: „Paa utallige destillerte Æggesopgeners udtrykkelige Begiæring o. s. v.“ Dog dette er kun Tingen fra dens ene Side, — men dens meest paa-faldende Side; thi de gode Forslag ere — som de vanskeligste — naturligviis færre og iværksættes vel snarere i Stilhed for at Frugterne kunne tale for dem end forkyndes forud for at vække Hindringer og overdrevne Forventninger.

7. Om Trykkefrihedens gode Virkninger, om Litteraturen og et Par Trykkefriheds-Actioner skal jeg maaskee siden tale.

8. Hvorledes det norske Flag skal være, har ogsaa været Gienstand for Debatter paa Prent. Nogle ville, at det skal være et Unionsflag, andre et nationalt. Man anfører Grunde af Fornuften og af Historien. Saaledes vilde En i Nationalbladets 2det Hefte, Nr. 21 ff., at det skulde være blaat med et gult Kors i; thi saaledes — havde vist det gamle norske Flag været; Ramus og Schiønning sige nemlig, at Hof-Couleuren var gul og blaa. Forfatteren bestyrker sin Mening ved at tale om Olaf den hellige, der „ifølge den uforlignelige Sturlesen“ i Slaget ved Stiklestad bar et *gyldent* (guult) *Kors* i sit Skiold og formodentlig ogsaa i sit Mærke (Banner, Fennik, Fane, Flag) — og om denne Fane taler han nu en heel Deel, der intet beviser til Sagen. Derpaa siger han: „Hvad er nu rimeligere end at begge Rigerne have beholdt deres Helts og Helgens *gule Kors* i deres Banner, o. s. v.“ De svenske beholdt dette St. Olafs Kors; efter dette bemærker Forfatteren, at St. Olafs Kors vel var malet paa et hvidt Skiold, men at det ei var „forunderligt at man satte Nordens gule Kors paa den Grund, hvorpaa det bedst kunde tage sig ud og glimre, og som tillige var Havets og Himmelens Farve.“ Derpaa fortælles, at de ældste Norskes Yndlingscouleur var blaa, — Harald Haarderaade havde en blaa Kiole paa, da han faldt i Slaget ved Young i England. „Altsaa — ender Forfatteren, — har Sverrigs nærværende Flag rimeligviis været det gamle norske Flag.“ — — Saavidt jeg veed, er Sagen ei afgjort endnu, og

her er altsaa Anledning til at skrive en lærd Afhandling om det gamle norske Flag. Men i samme Blad, umiddelbart efter dette excerperde Stykke, har en Anden yttret sig, og Stykket forekommer mig ei upassende at afskrive, det vil sikkert interessere Endeel af Eder, Forfatteren veed jeg ei endnu.

„Blaat og Guult.

Iris! hvad kan med din Glands sig maale?
 Hvad kan dine Farver overgaae?
 Skjønnest' Virkning dog af brudte Straale
 Var og er det Gule og det Blaa.

Men om Guult og Blaaf det ogsaa bliver
 Derom lyder Spaadomsstemmen huult —
 Politikens Haand sit Votum skriver
 Med — en Blaapen dyppet udi Guult.

Blaa er svunden Friheds Dødninglue;
 Blaa er Stiernehvælvingens Azur;
 Blaa var vistnok Pindsefestens Due;
 Blaa er vor Selvstændigheds Mondur.

Blaa blir' Huden, som Neroner garve;
 Blaaf er Folkets Øie — blaaf dets Held.
 Blaa er Norske Flagets Hovedfarve;
 Blaaf man burde male Dovrefield!

Gule ere Solens — Maanens Skiver;
 Guult er Mexicanske Guddoms Støv;
 Guult det Hiul, som Statsmaskiner driver;
 Guult i Tvangens Høst er Friheds Løv.

Blodcouleur bar fordem alle Grader
 I en vis nu opløst Heltehær:
 Nu man bløder ei paa Retirader,
 Ei paa Fæstninger, som solgte er!

Frygt ei, Norge! mere for at sulte —
 For couleuret Føde diervt Du streed:
 Hæv Dit Blik til Fieldets gule Mulde,
 Skue med Stolthed paa Dit Blaabær ned! —

Sorte bruges nu Liigkistens Fjele —
 Kiære Landsmænd, mal dem lyseblaa!
 Følg i lysblaa Sko med gule Hæle —
 Tag blaaf Flor — guul Sørgekappe paa.

Skjønne! værer efterdags meer kræsen
 Udi Valg af Skjønpletfarvens Gout:
 Bær den guul paa Kinden — blaa paa Næsen —
 Vælg kun Blaamænd for Jert Rendezvous!

I, som tolke Bibelens Bogstaver,
 Hidindtil I Mørkets Farve bar —
 Bær nu paillegule Pibekraver!
 Og ifør' Jer perleblaa Samar!

Aandens Mand, som Kirkens Tinding krandsér,
 Føi til Bededagens Litanie:
 „Miskundshimmel! giv os blaa Finantser —
 Gule Lovbud — derom bede vi!“

„Gid at nedrig Smigers gule Kiærner
 Vi til blaamalt Storhed offre maa —
 Paa det vi som lysegule Stierner
 Funkle kan paa Naadens Himmelblaa!“

18. Fragment. Mere om de offentlige Forlystelser.

E. Kanefarter. Ikke siælden seer man i godt Veir en heel Række af Kaner fare igiennem Gaderne: Da er der gjerne Selskab et eller andet Sted, og Touren gaaer ud til en Løkke, hvor man opholder sig noget. Men siden Anchers (Berndt) Død skulle disse Fornøielsestoure være gangne temmelig af Brug, især de med Fakler. Kun om Aftenen d. 26de Jan. (Kronprindsens Fødselsdag) kaldtes jeg fra min Lampe hen til Vinduet ved nogle Valdhorn-Toner og en stærk Oplysning paa Gaden, og saae da en Række Slæder, hvis Styrere svingede Fakler i Luften, medens nogle blæsende Instrumenter lode sig heel maadeligt høre fra nogle af Slæderne.

F. Baller. Der ere i Byen adskillige Balselskaber, men ingen offentlige Baller. Om disses Indretning kan jeg altsaa intet sige. Om den berømte Maskerade paa Moss d. 3die Jan. troer jeg at have talt i mit forrige Circularbrev.

Tirsdag den 27de Febr. 19. Fragment. Mere om de offentlige Forlystelser. G. Liniedands. Paran og Winther med Selskab ere komne herop fra Kiøbenhavn og have bygget et Træskuur paa Revieret mellem Byen og Fæstningen, hvor de give Liniedands og Pantomimer. De skulle have meget Tilløb.

20. Fragment. Udvidelse af Byen. For nogle Aar siden vidste Indbyggerne ei af at bortleie Værelser til Enkelte, — neppe til Familier. Universitetets Anlæg og Storthingets Op- hold her i Byen have gjort Forandring heri. Men nu har man ei Locale nok. Christianias Folkemængde tiltager betydeligen, men Forstæderne paa alle Kanter hindre den fra mod Land- siden at kunne udvides. Byens Magistrat har derfor gjort Fore- stilling om, at den lavere Deel af Fæstningen Aggershuus maatte sløifes. Dette er bevilget. Derved faaer Byen Grund til et stort Anlæg, og dens Skønhed vil vinde meget ved den derved erhvervede Udsigt fra Gaderne nedad Fiorden. Det er vist nok, at denne Deel af Fæstningen ei vilde kunne gavne meget i mili- tairt Henseende; ligesom ei heller den øvre og høie Deel af Fæstningen vel nu nytter til andet end Magaziner, Gieemsteder for adskillige vigtige Ting, o. s. v. thi fra Egeberget og alle mindre om Byen liggende Højder maa man kunne beskyde dens indvendige Deel. Jeg tænker, at man til Foraaret vil begynde med Byens Udvidelse. Men her er, efter Bygningerne fra senere Tid at dømme, ingen ordentlig Bygmester, der forstaaer at ind- rette Husene med Smag eller blot med Beqvemhed.

21. Fragment. Selskaber. Foruden Selskabet for Norges Vel, og Sogneselskaber, der nu længe have ligget i en Slags Dvale, ere her 4 Klubber, om hvilke jeg intet veed at sige, end at man gierne spiller Gnav der og bortspiller meget betydelige Pengesummer; — som overhovedet Spil (— ikke musicalskt —) siælden skal tillade Mændene at tilbringe en Aften hjemme, undtagen de have Selskab — og altsaa ogsaa kunne faae Kortene fat. Hazardspil maa være bedst skikkede til at skille Tiden af med Livet.

Onsdag d. 28de Febr. 22. Fragment. Studenterne.

Om disses Antal har jeg nok talt lidet i mit Brev af 10de Januar. Endnu veed jeg ei at kunne opgive dette bestemt.

Naar Universitetets periodiske Blad udkommer, vil man vel faae alle saadanne Ting ordentligen at vide. I Januar (16de— 20de omtrent) toge 19 Jurister og 8 Medicinere Præliminair- Examen, 3 af dem maa tage Examen om igien i Logiken. Prof.

Theol. S. B. Hersleb har læst et lille Udtog af denne Videnskab for dem, men han finder det vanskeligt at faae noget ordentligt Svar af de Fleste. Jeg skulde have examineret denne Gang, men undslog mig paa Grund af min Sygdom. Det lader, som Tonen er ret brav blandt de Studerende; enkelte urolige Hoveder maa der naturligviis gives; men det hedder, at den dovne eller uvidende Student ei godt fordrages af de øvrige. Jeg mærker aldrig nogen Uorden før eller efter mine Forelæsningstimer; Pennene ere i en jævn Bevægelse, — og Lysene fra den foregaaende Aften staae ubrækkede paa Bordene den næste Dag, — hvad næsten aldrig var Tilfældet i Kiøbenhavn i de Auditoria, hvor Russerne have deres Færd. Ogsaa de smukke sorte Borde i Form af Pulte, og de dertil hørende Træ-Tabouretter, staae ubeskaarne og med det fuldstændige Antal Been paa Gulvet. Jeg troer ogsaa, at Universitetets Bibliothek er temmelig flittigen benyttet. Dette er omtrent alt hvad jeg veed i denne Henseende.

23. Fragment. Selskabelighed. Til hvad jeg herom i forrige Brev har fortalt, veed jeg intet at tilføie; — thi det var kun i Julen, at jeg kom et Par Gange i de der nævnte almindelige Selskaber. Som i Siøllands Smaastæder er nogle Minuters Samtale (naar det øvrige Selskab har deelt sig i Kaffe- og Tobakskredsen) mellem et Par unge Mennesker af begge Kiøn Grund nok til Rygtet om en Forlovelse; ved Ballerne skal det samme gælde. Om dette ellers er Hovedgrunden til Selskabernes adskilte Udseende kan jeg ikke sige. Til dette bidrager vel ogsaa at begge Selskabets Halvdele dreie sig i Samtalerne gierne om saa forskiøllige Ting, at der kun ere faa Gienstande, hvorom de kunde med Interesse yttre sig giensidigen; Skuespillene ere, om ei de eneste, dog de vigtigste af disse faae Gienstande. Hvad om nu ogsaa de manglede? — Dog Følgerne vilde vel ei blive betydelige, saalønge man har de virkelig nyttige Ting: Kort, Gnav og Lotterie. Et Par af Stiftantmand Falbes smukke Dandse, spillede paa en Violin, forene da vel ogsaa stundum Selskabet paa en behagelig Maade.

24. Fragment. Tømmeroplæg. De mange Saugbrug i Omegnen om Christiania have førend Vinteren samlet betydelige

Forraad; Vandfaldenes Styrke tillader ogsaa, at Virksomheden fortsættes om Vinteren, og daglig stige de mange og store Stabler af Planker og Bræder (Bord), der reise sig ved Elvens Bredder. Om Vinteren skulle nu disse føres til Christiania, og Færsele af disse Bordkiørere (Bønder fra Egnen) er utrolig stor. Slæderne ere svært læssede, dog bruges kun een Hest for hver; en Bonde kiører som oftest 3—5 Slæder, da nemlig Hestene ere saa vante til Touren, at de ordentlig følge den forrestes Bevægelser selv paa de vanskeligste Steder i Bakkerne. Mellem Christiania selv, Forstaden Waterland og Gamlebyen (eller Opslo) ligger en meget stor Plads, med Aggerselven ved den vestlige og Biørvigen (Bugten af Christiania-Fiord mellem Byen selv og Egeberg) mod den sydlige Side; her samles alt dette Tømmer i en Mængde, hvorimod Tømmerpladsene i Kiøbenhavn før 1807 ikke var noget. Meget ordentligen opstables Plankerne her, og Modtageren betegner Bordkiørerens Ryg med nogle store Kridtstrøg, der vise, hvormange Bord o. s. v. han har kiørt. Saaledes pyntede seer man nu hele Flokke af Bønder løbe ind til Byen til Eierens Contoir. Cassereren seer dem paa Ryggen, betaler dem for Transporten, og et Slag i Ryggen, eller hvad anden Maade han nu vil bruge til at faae Kridtet af, befrier ham for flere Fordringer af den Bonde. Dagligen sees flere hundrede Slæder saaledes at holde i Forstaden Waterland og længer ud. Ved Vækkerøe, hvor Bogstad-Elv løber ud i Christiania-Fiord, sees en lignende utrolig Mængde Tømmer.

25. Fragment. Handel. Englands — det her saa yndede Englands — nederdrægtige Politik fører det med sig, at Norge skal trykkes; uagtet det Tømmer, der føres til England fra Canada, i Godhed ei skal komme det norske nær, opmuntres dog ved Præmier til Indførselen deraf, medens der paa Indførselen fra Norge er lagt stor Told. Hvad Fisk angaaer — Norges anden Hovedkilde til Velstand — da er der i Vinter faldet en saa utrolig Mængde Sild, at man efter Fortællingerne derom ei har kunnet faae Tønder og Kar nok til at giemme dem i, men har maattet tiære Søeboderne (Husene hvori man giemmer Vare-

oplag) inden og uden, og fylde disse med Sild. Dette mener man, vil have en lykkelig Indflydelse paa Pengevæsenet.

Torsdagen den 29de Febr. 26. Fragment. Mine Forelæsninger. De 3 første Dage i Ugen læser jeg Kl. 9—10 over en almindelig Indledning til Philosophien; de 3 sidste i samme Time over Logiken. Onsdagen og Løverdagen Kl. 10—11 giennengaaer jeg Logiken paa en mere populær Maade for de Ustuderede, der til Junii ville tage Præliminær-Examen, for siden at studere enten Lovkyndighed eller Medicin; Antallet af de Studerende forslaaer ei til alle Statens Embeder, derfor har man maattet gjøre denne Indretning. Til den første af disse Forelæsninger have tegnet sig 32, til den anden 37, og til den 3die 20.

27. Fragment. Litteratur. I Rigstidenden Nr. 62 og 63 for 1815 og Nr. 2 for 1816 staaer en Fortegnelse paa hvad Skriver der i Norge ere udkomne i Aaret 1815. Maaskee jeg ved Leilighed engang kan skrive den af. Ganske fuldstændig er den vel kun i Henseende til hvad der er udkommet i Christiania; vanskeligt er det her at faae Kundskab om hvad der udgives i de andre Stæder i Norge. Jeg skal gjøre mig Umage for at supplere den engang, naar jeg er bedre underrettet. Jeg sender nu hermed endeel Smaaskriver, de vigtigste, der, saavidt jeg veed, ere udkomne her siden Rigernes Adskillelse; disse ere følgende:

1. Stortingets Forhandlinger i 1814 2 Hefter (Mere er endnu ei udkommet; efterhaanden skal Fortsættelse blive sendt).
2. Norges Grundlov af 4 Novbr. 1814 (Med Forandringer efter Rigets Forening med Sverrig. Den tidligere af 17 Mai samme Aar haves eftertrykt af Bonnier i Kbhavn).
3. Et Blik paa Musikens Tilstand i Norge af Roverud 1815. (Har aldeles ikke overdrevet sin Daddel).
4. Om Saugbrug af Statsraad Rosencrantz.
5. Nordens Forening af J. Storm Munch.
6. Felttoget i Norge 1814. (Skal være af en Lieutenant Ramm, hvis jeg ellers har hørt Navnet rigtigt).
7. Bemærkninger derover af Stabell.

8. Cancellieraad Morgenstiernes Skrivt om den bedste Procesmaade ved Høiesteret. (Roest af Etatsraad Ørsted).
9. Bemærkninger angaaende hvilken Procesmaade, der skriftlig eller mundtlig er bedst skikket til at sikkre Borgersamfundet for vilkaarlig Behandling. (Skal være af Amtmand Falsen i Bergen).
10. Spøg og Alvor i Anledning af dette Skrivt — (af Cancellieraad Morgenstjerne. Efter at dette Skrivt kom ud, siger man, at Falsen ei vil vedgaae at have skrevet Nr. 9).
11. De acidi nitrici usu medico, Dissertatio autore Fr. Holst.

Nogle fler skal jeg siden tilføie. Holst medbringer nu disse til Danmark, til Circulation mellem Eder, mine Venner! Et Par Nytaarsgaver for 1815 af Stud. Juris Schwach skulle maaskee en anden Gang komme, og hvad der ellers kunde være af nogen Interesse. Dog i disse Nytaarsgaver er ei Meget vakkert, — og paa de elendige Skriverter om Pengevæsenet o. s. v. er det ei værdt at spilde Penge og Tid.

28. Fragment. Presto Finale. „Hvorledes?“ — seer jeg et Smil af en eller anden Veninde sige, — „hvorledes? kommer endelig Enden paa dette langagtige Brev, og — kommer den allerede? Der fortæller han os om Storthingsmænd, Disputatser, Kanefarter, Heste, Forelæsninger, Handel, Bierge, Skandskrivter, Rigsbanksedler, Studenter, store Vandfald — og fremfor Alt om sit eget lille Jeg; — og glemmer over alt dette det Vigtigste! Altsammen af bare Stundesløshed!“ Men jeg maa her bemærke, at hvad der er udeladt, er ei derfor glemt; jeg faaer altsaa levere et — lad mig i Anledning af Dagen kalde det — Skud-Fragment; — men dertil maa jeg have et nyt reent Ark Papir.

29de eller Skud-Fragment! Det smukke Kiøn. Men — herom veed jeg jo intet at sige her fra Byen. Aldrig kommer jeg til Vinduet, hvorfra man kunde see Damerne spadsere paa Gaden; aldrig mødte jeg nogen paa mine eensomme Spadsertoure; aldrig komme de paa mine Forelæsninger over Philosphien; aldrig har jeg Selskab, hvor jeg kunde musicere for dem; aldrig kommer jeg i Selskab, hvor de dog maatte være at træffe.

Dog — det sidste var næsten en Usandhed; thi for nogle Uger siden var jeg i et Selskab et Par Timer, hvor der var et temmelig stort Bal. Her var vel 30 unge Damer, men enten beskæftigede med Dandsen eller — imellem dennes Afdelinger — med hinanden. Dog viiste man mig „Christianias smukkeste Pige“ i et ungt Fruentimmer, der lod til at være et lille Hoved mindre end man vil erindre at jeg er. Den eneste Bemærkning, jeg har gjort, — er at det norske Sprog ei klinger behageligt i et Fruentimmers Mund, uden hun i nogen Tid har opholdt sig i Danmark; — og at et smukt Tale-Organ er meget siældent.

30. Fragment. Den virkelige Slutning. Saaledes maa dette være nok fra mig for denne Gang! — Hvormeget jeg trænger til Overbærelse især for den maadelige Stil, som mit Hastværk ei tillod at blive bedre, finder jeg især ved at giennemblade det før Skrevne. Giennemlæse det faaer jeg ei Tid til; i Morgen tidlig reiser Holst, der bringer dette Brev til Danmark; det er nogle Dage snarere, end jeg havde ventet. — — —

Eders bestandige

Dahl.